

308

Załącznik Nr. 5.
do protokołu nr IX/2003
Rady Gminy Lichnowy
z dnia 11 września 2003 r.

**Uchwała Nr IX/88 /2003
Rady Gminy Lichnowy
z dnia 11 września 2003 r.**

**w sprawie: przyjęcia Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy
Lichnowy.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (jednolity tekst DZ. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717) Rada Gminy Lichnowy uchwala, co następuje:

§ 1

Uchwala się Strategię Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Lichnowy, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lichnowy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy

mgr Władysław Nacel

Uzasadnienie

Mając na względzie harmonijny rozwój Gminy Lichnowy przyjęcie Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego jest krokiem bardzo potrzebnym.

W przygotowaniu dokumentu uwzględniono dane zawarte w Studium Uwarunkowań i Rozwoju Gminy Lichnowy, a także informacje zebrane od mieszkańców w ankietach.

Strategia jako swoisty program gospodarczy określa główne kierunki zrównoważonego rozwoju naszej Gminy.

Jako dokument stanowić będzie podstawę do tworzenia kadencyjnych programów gospodarczych. Będzie opracowaniem, które pomoże realnie argumentować wnioski o pomoc finansową m.in. ze środków unijnych na realizację planowanych inwestycji lub programów.

W O J T
Waldemar Lamkowski
mgr Waldemar Lamkowski

360

Załącznik
do Uchwały Nr IX/88/2003
Rady Gminy Lichnowy
Z dnia 11 września 2003

STRATEGIA

ROZWOJU SPOŁECZNO- GOSPODARCZEGO GMINY LICHNOWY

Lichnowy, wrzesień 2003

Spis treści

<i>I. Wstęp</i>	3
<i>II. Ocena istniejącego stanu społeczno-gospodarczego Gminy Lichnowy</i>	4
1. <i>Położenie gminy Lichnowy i podstawowe cechy przestrzeni regionu</i>	4
2. <i>Wartości regionalne – kultura i tożsamość</i>	6
3. <i>Stan środowiska przyrodniczego</i>	13
4. <i>Ludność</i>	17
5. <i>Oświata</i>	21
6. <i>System komunikacji i infrastruktury technicznej</i>	22
7. <i>Struktura bezrobocia i zatrudnienia</i>	30
8. <i>Stan i struktura rolnictwa</i>	35
9. <i>Stan i struktura gospodarki</i>	41
10. <i>Współpraca międzynarodowa</i>	43
11. <i>Budżet gminy Lichnowy</i>	45
<i>III. Diagnoza rozwoju społeczno-gospodarczego oraz możliwości rozwojowe Gminy Lichnowy</i>	46
1. <i>Ocena aktualnej sytuacji Gminy</i>	46
2. <i>Ocena szczegółowa sytuacji Gminy</i>	47
3. <i>Mocne i słabe strony Gminy Lichnowy</i>	49
4. <i>Szanse i zagrożenia zewnętrzne</i>	51
<i>IV. Misja i wizja Gminy</i>	52
<i>V. Scenariusze rozwoju</i>	53
1. <i>Scenariusz stagnacji</i>	54
2. <i>Scenariusz łagodnych przemian</i>	55
3. <i>Scenariusz postępu</i>	56
<i>VI. Strategiczne cele rozwoju</i>	57

I. Wstęp

Strategia rozwoju gminy Lichnowy jest przedstawiona w formie dokumentu stanowiącego koncepcję działań zmierzających do długotrwałego i zrównoważonego rozwoju regionu. Stanowi ona podstawowe narzędzie programowania rozwoju gminy. Strategia określa wizję regionu oraz priorytety, cele i zadania jej realizacji.

Prawidłowe funkcjonowanie samorządowego organizmu jest możliwe po określeniu planu strategicznego rozwoju. Taką konieczność i szansę dla gminy Lichnowy dostrzegły jej władze, które podjęły decyzję opracowania dokumentu „Strategia rozwoju gminy Lichnowy”, jako instrumentu sterowania rozwojem gminy. Decyzja ta została podjęta w dniu 27.04.2001 r. Uchwałą Nr XXV/24/2001, a wynika ona z ustawy o samorządzie gminnym która mówi, iż do wyłącznej właściwości Rady Gminy należy m.in. uchwalenie programów gospodarczych. Strategia rozwoju gminy Lichnowy jest typem programu gospodarczego, który przedstawia w formie dokumentu koncepcję działań zmierzających do długotrwałego i zrównoważonego rozwoju gminy. Strategia rozwoju określa wizję gminy oraz priorytety, cele i zadania jej realizacji. Celem strategii rozwoju jest sformułowanie celów i kierunków rozwoju społecznego i ekonomicznego oraz jest skutecznym narzędziem zarządzania budżetem.

W tworzeniu strategii uczestniczyli przedstawiciele Rady Gminy, Wójt Gminy, przedstawiciele mieszkańców i podmiotów gospodarczych. Dokument ten powinien zachęcić wszystkich do zaangażowania w kształtowanie przestrzeni gminy i do decydowania o jej rozwoju. Strategia rozwoju gminy jest bowiem ustalonym sposobem postępowania danej społeczności w ważnych sprawach dotyczących jej przyszłości. Posiadając strategię rozwoju można we właściwy sposób gospodarować dobrem wspólnoty samorządowej.

Strategia rozwoju odpowiada na potrzebę kompleksowego, długofalowego podejścia do rozwoju gminy w szybko zmieniającym się i coraz bardziej konkurencyjnym otoczeniu. Strategia rozwoju nie daje gwarancji sukcesu, ale znacznie zwiększa jego prawdopodobieństwo.

Wieloaspektowość i wielopodmiotowość strategii wymaga szerokiego udziału społecznego w trakcie jej formułowania. Proponowane rozwiązania i przedsięwzięcia rozwojowe muszą być realne ekonomicznie, dopuszczalne z punktu widzenia ochrony zasobów i przyrody, wykonalne technicznie i możliwe do umiejscowienia w konkretnej przestrzeni.

II. Ocena istniejącego stanu społeczno-gospodarczego Gminy Lichnowy

1. Położenie gminy Lichnowy i podstawowe cechy przestrzeni regionu

Gmina Lichnowy położona jest w powiecie malborskim w części północno-wschodniej województwa pomorskiego. Teren gminy graniczy z gminami: Ostaszewo, Nowy Staw, Miłoradz, Malbork i Tczew.

Gmina Lichnowy położona jest w regionie Wielkich Żuław Wiślanych, predysponowanych do rozwoju rolnictwa wysokotowarowego, obsługi rolnictwa i turystyki krajoznawczej. W związku z tym jest to teren o korzystnych warunkach przyrodniczych do produkcji rolnej i hodowli bydła. Fragment terenu gminy położony jest w tzw. Międzywalu Dolnej Wisły, gdzie znajduje się Środkowożuławski Obszar Chronionego Krajobrazu, pełniący istotną rolę jako korytarz ekologiczny rangi krajowej. Obszar Żuław charakteryzuje niska lesistość, co powoduje małe zróżnicowanie struktury środowiska przyrodniczego. Gmina Lichnowy i otoczenie położone jest w obrębie dwóch jednostek hydrograficznych: bezpośredniej zlewni rzeki Wisły i dorzecza Nogatu.

W granicach gminy Lichnowy znajduje się 10 jednostek sołeckich: Boręty, Dąbrowa, Lichnowy, Lichnówki, Lisewo Malborskie, Parszewo, Pordenowo, Starynia, Szymankowo i Tropiszewo.

Powierzchnia gminy w granicach administracyjnych wynosi 8.869,5 ha, z czego 90% powierzchni stanowią użytki rolne.

Na terenie gminy Lichnowy występują cztery kościoły:

- w Lichnowach pw. św. Urszuli
- w Borętach pw. św. Katarzyny
- w Szymankowie pw. św. Floriana
- w Lisewie Malborskim pw. św. Mikołaja

oraz sześć cmentarzy.

Gmina Lichnowy ma dogodne położenie komunikacyjne względem aglomeracji gdańskiej oraz dużych ośrodków miejskich, takich jak Tczew, Malbork, Nowy Staw. Przez teren gminy przebiega magistralna linia kolejowa relacji Gdańsk – Warszawa, a w Szymankowie i w Lisewie Malborskim istnieją przystanki osobowe.

Gmina Lichnowy ma 800-letnią tradycję i w związku z tym zachowało się tu szereg cennych i wartych obejrzenia zabytków.

Największymi zabytkami są kościół pw. św. Urszuli w Lichnowach, pochodzący z 1350 roku oraz kościół pw. św. Mikołaja w Lisewie Malborskim z 1316 roku. Kościół w Lichnowach to budowla wykonana w stylu gotyckim - jeden z najstarszych i najlepiej zachowanych takich zabytków na Pomorzu Gdańskim.

Innym równie atrakcyjnym zabytkiem, którym może poszczycić się nasza gmina jest okazały most na Wiśle z neogotyckimi wieżyczkami łączący Lisewo Malborskie z Tczewem. Most ten, jak również dworzec PKP w Szymankowie wiąże się ściśle z kampanią obronną z września 1939 roku początkującą II wojnę światową.

Wśród licznych zabytków Lisewa znajduje się także zespół zabudowań i urządzeń kolejowych z początku XX w., zespół strażnicy wodnej, zespół zabudowań dawnego folwarku żuławskiego oraz teren dawnych umocnień ziemnych, stanowiących zabytek archeologiczny.

Dworzec w Szymankowie stanowi zarówno wartości materialne jako jednorodny architektonicznie zespół prezentujący charakterystyczną architekturę kolei żelaznych z przełomu XIX i XX w., a także wartości niematerialne związane z wybuchem II wojny światowej i miejscem pamięci narodowej.

Oprócz licznych zabytków architektury warto poznać również pomniki przyrody tj. zespół parkowy w Lisewie Malborskim czy dwa dęby w Szymankowie, a także atrakcyjny typowy, dobrze zachowany obszar historycznego krajobrazu kulturowego Żuław z uprawami wikliny, roślinności przybrzeżnej, i zadrzewień nadwodnych znajdujących się na terenach wzdłuż Wisły.

W gminie Lichnowy można zauważyć oryginalną żuławską tradycję osadniczą, ekspozycje panoramy wsi szczególnie z widokiem na kościół w Lichnowach.

W Boretach można zobaczyć teren dawnego cmentarza mennonickiego i ruiny murowanego średniowiecznego kościoła katolickiego z początku XIV wieku.

Przez obszar gminy przebiega znakowany „Nadwiślański” szlak turystyki pieszej biegnący wzdłuż wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły oraz projektowany jest jeden z wariantów przebiegu międzynarodowej ścieżki rowerowej.

2. Wartości regionalne – kultura i tożsamość

W południowej części Żuław Wiślanych położonej w rozwidleniu Wisły i Nogatu znajduje się obszar o bardzo specyficznym charakterze pod względem wartości regionalnych i kulturalnych, w granicach którego znajduje się gmina Lichnowy. Deltotwórcza działalność rzek kształtowała ten teren powoli nanosząc przez wieki utwory rzeczne. Z biegiem czasu począł zagospodarować ten teren człowiek, od którego wymagał on największych umiejętności cywilizacyjno-kulturowych, a istniejący dziś zasób elementów antropogenicznych jest jednocześnie zbiorem świadectw bardzo wysokiej wartości: kulturowej, kompozycyjnej, a wreszcie poznawczej i historycznej.

W obecnej chwili wizerunek krajobrazowy gminy Lichnowy stanowi swoisty „pamiętnik” kolejnych warstw ludzkiej działalności.

Pod koniec XIII wieku na terenach naturalnych wzniesień nastąpiła organizacja osadnictwa wiejskiego wg wzoru prawa chełmińskiego. W owym okresie powstała wieś Lichtenowe (obecnie Lichnowy) i m.in. najstarszy szlak komunikacyjny łączący osady żuławskie. Rozwój osadnictwa datuje się na okres panowania Zakonu Krzyżackiego, kiedy to powstało najwięcej dużych wsi lokowanych na prawie chełmińskim, charakteryzującym się wysoką regularnością rozłogu pól. W okresie XII – XIII wieku powstały następujące wsie, wchodzące obecnie w skład gminy Lichnowy:

- ◆ **Pordenowo (Pordenau),**
- ◆ **Boręty (Barendt),**
- ◆ **Parszewo (Parschau),**
- ◆ **Dąbrowa (Damerau),**
- ◆ **Lichnówki (Kl. Lichtenau),**
- ◆ **Szymankowo (Simonsdorf),**
- ◆ **Lisewo (Liessau),**
- ◆ **Starynia (Altenau).**

Następnym okresem rozwoju terenu gminy był czas przybycia nowej grupy osadników „Olędrow” z sekty religijnej Menna Simonasa, prześladowanych w swojej ojczyźnie-Niderlandach, którzy przynieśli ze sobą wysoce rozwinięte umiejętności techniczne i kulturowe. Charakterystyczną cechą tej grupy osadników było to, iż oprócz budowania swych osiedli na dziewiczych terenach, wydartych morzu, w bardzo wielu przypadkach uzupełniali

dotychczasową sieć osadniczą istniejących dużych wsi lokacyjnych. Tak więc dzisiejszy krajobraz charakteryzuje się swoistą mozaikowością form osadnictwa. Nawet w najstarszych o średniowiecznej genezie wsiach możemy spotkać XVII-wieczne układy zagród i specyficzną architekturę „olęderską” czego przykładem jest miejscowość Tropiszewo (Trapenfelde) oraz pojedyncze duże zagrody wpisane ze swymi polami w przestrzeń między wsiami o zwartej zabudowie.

Pod koniec drugiej wojnie światowej tereny te zostały specjalnie zatopione, a urządzenia przeciwpowodziowe umyślnie zniszczone. Ich naprawa nastąpiła w miarę szybko, jednak społeczność „olędrow” nigdy nie powróciła. Zasiedlili je imigranci ze wschodnich terenów Polski, z zachodniej Ukrainy. Wielkie gospodarstwa, kilkusethektarowe folwarki zamienili na PGR uprawiane przez najemną siłę roboczą. Taka zmiana sposobu zarządzania sporymi majątkami rolnymi spowodowała daleko idące przekształcenia przestrzenne i zmiany funkcjonalne w stosunku do niektórych obiektów. W pobliżu dużych folwarków zamienionych w państwowe gospodarstwa rolne, z uwagi na zatrudnianie coraz większej liczby ludzi budowano zakładowe osiedla mieszkaniowe, których architektura psuje do dziś estetykę krajobrazu.

W obrębie Gminy Lichnowy znajduje się 10 sołectw, mających odrębną historię. To właśnie dzięki niej gmina posiada bogate wartości kulturowe i regionalne.

- ◆ **Lichnowy (Gr. Lichtenau)**, to wieś kmiecia, o której pierwsza wzmianka pochodzi z 1254 roku, leżąca na ważnym trakcie historycznym „via regia” wiodącego przez Żuławy. Występuje tu wysoki stopień zachowania elementów krajobrazu historycznego: czytelny plan wsi, sporo zachowanych siedlisk wraz z zabudową np. częściowo zachowany starodrzew (aleja) dawnego cmentarza ewangelickiego. Do niedawna istniał tu piękny wiatrak- młyn z roku 1756 oraz XIX – wieczny kościół ewangelicki rozebrany po roku 1945. Do obiektów, które są wpisane do rejestru zabytków należą: Kościół parafialny pw. św. Urszuli powstały ok. 1350 r. i odbudowany po zniszczeniach wojennych – jeden z największych na Żuławach Wiślanych stanowiący doskonałą dominantę w panoramie wsi. Drugim jest drewniany dom mieszkalny przy ul. Lachowicza 21-23 oraz murowany budynek gospodarczy z drugiej połowy XIX wieku. Generalnie, zachowało się około 70 obiektów o wartościach historycznych, zabytkowych i regionalnych, powstałe w XIX i na początku XX wieku, które winny podlegać ochronie.
- ◆ **Borety (Barendt)** to wieś kmiecia, o której pierwsza wzmianka pochodzi z 1321 roku. Krajobraz, układ i tradycja miejsca siedlisk wsi zachował się częściowo. Piękne alejowe drogi wiodące do wsi tworzą interesujące obramowanie miejscowości. Wspaniale

zachowane przykłady żuławskiej architektury folwarcznej (domy podcieniowe) zostały wpisane do rejestru zabytków. W rejestrze tym znalazły się również ruiny murowanego średniowiecznego kościoła katolickiego datującego się na początek XIV wieku, jak również zabytkowy kościół katolicki o konstrukcji szkieletowej powstały w latach 1841 – 1842 r. z wieżą z 1907 r. dawniej będącej kaplicą mennonicką i protestancką. We wsi znajduje się ponad 36 obiektów godnych uwagi, a stanowiących gminne dziedzictwo.

- ◆ **Pordenowo (Pordenau)**, pół wieś pochodząca z 1399. Krajobraz wsi zachował się w dość dużym stopniu, w tym układ, około 6-ciu oryginalnych siedlisk. Na północ od wsi zachowały się fragmenty dawnego dużego cmentarza i kaplicy mennonickiej. Wnętrze wsi jest jednym z unikatowych na terenie gminy, zachowującym atmosferę i harmonijność historyczną. To swego rodzaju żywy skansen. Zachowane są także trzy duże zespoły rozproszonego osadnictwa folwarcznego. Jednym z nich jest dom drewniano-podcieniowy wpisany do rejestru zabytków pochodzący z 1850 roku.
- ◆ **Parszewo (Parschau)**, również pół wieś pochodząca z 1300. Zachował się w niej układ ruralistyczny i tradycja miejsca wielu siedlisk, jak i relikty zieleni nieistniejącego cmentarza ewangelickiego. Uwagę zwraca zachowany w bardzo czystej formie historyczny rozłóg pól i jego podział. Do wsi wiedzie jedna z ładniejszych dróg alejowych na Żuławach. Jest to trakt wiodący od Tralewa, szeroki i świetnie utrzymany, o pięknym drzewostanie.
- ◆ **Tropiszewo (Trapenfelde)** pochodzi z 1629 roku o przysiółkowym rozplanowaniu. To wieś typu kolonijnego założona przez „olęderskich” mennonitów. Krajobraz historyczny zachował się w bardzo wysokim stopniu, jak również układ i tradycja wszystkich trzech pierwotnie istniejących siedlisk. W latach 20 – tych XX wieku powstał w okolicy bardzo ciekawy, jednorodny i samowystarczalny kompleks przestrzenny związany z fabryką mydła, składający się z budynku przemysłowego oraz niewielkiego osiedla pracowniczego wolnostojących domków willowych, który winien także podlegać ochronie.
- ◆ **Szymankowo (Simonsdorf)**, jest wsią o takim samym typie rozplanowania jak Tropiszewo.

Przekształcenia miejscowości nadały jej niejako ”dwoisty” charakter- wieś rolnicza oraz związana z funkcją kolejkową, dlatego też musi być podwójnie waloryzowana i oceniana w regionie. Pierwsze zmiany nastąpiły w momencie zlokalizowania tu dużego węzła kolejowego trasy Berlin-Prusy Wschodnie. Powstał wówczas bardzo duży kompleks zabudowy urządzeń kolejowych, a w latach 30-tych XX w. zespół szkoły z urządzeniami

263

towarzyszącymi w pobliżu stacji kolejowej. Zaliczyć należy go do jednego z najcenniejszych w regionie. W miejscowości istnieją dobrze zachowane budynki gospodarcze z końca XIX w. Występują także pomniki przyrody – dwa dęby.

Wieś Szymankowo znana jest szeroko z tragicznych wydarzeń z 1 września 1939 roku. Największym dziedzictwem kulturalno – historycznym na skalę kraju są wartości niematerialne – pamięć pomordowanych. Pomnik ku ich czci znajduje się w pobliżu wsi, wokół którego co rok obchodzone są uroczystości oddające hołd pomordowanym polskim kolejarzom i celnikom. Ciekawe zbiory dokumentów o działalności Polskiej Macierzy Szkolnej w Wolnym Mieście Gdańsku mieszczą się w izbie pamięci w Zespole Szkół.

- ◆ **Lichnówki (Kl. Lichtenau)** – wieś kmiecia o swoistej tożsamości i odrębności, pochodząca z 1321 roku. Czytelny typ rozplanowania wsi: ulicowo -placowa. Na uwagę zasługuje zespół zagrodowy położony we wschodnim krańcu wsi. Niestety dom podcieniowy znajdujący się w innym zespole położonym po przeciwległej stronie został zrujnowany w ciągu ostatnich kilkunastu lat. Zachowały się tutaj jedynie murowane budynki gospodarcze. W części wschodniej wsi znajduje się jeszcze sporo zabudowy drewnianej. Pięknym obiektem jest zagroda typu „olęderskiego”, tzw. łączona, gdzie drewniany dom mieszkalny połączony jest z okazałym, murowanym budynkiem inwentarskim. Z nieistniejącego cmentarza ewangelickiego zachowały się relikty zieleni, natomiast nie zachowała się kaplica pochodząca prawdopodobnie z XVI wieku. Do wsi wiodą piękne drogi alejowe, z których jedna biegnąca w kierunku dużych folwarków na południu ma do dziś dnia niezmienną brukową nawierzchnię wysokiej klasy.
- ◆ **Dąbrowa (Damerau)**, pochodząca z 1316 roku, półwieś (ulicówka jednostronna) tworząca jedną z ładniejszych panoram wsi żuławskich. Wiodące do niej drogi są obsadzone olejowo, co znacznie podnosi estetykę otoczenia. Z dróg rozciąga się piękny widok panoramiczny na wieś Lichnowy, uwarunkowany istnieniem historycznego rozłogu pól. Niestety zabudowa dużego folwarku rolniczego uległa zniszczeniu. Dwa wiatraki, które niegdyś istniały są dzisiaj jedynie wspomnieniem historycznym. Zachowała się też reliktowa zieleń nie istniejącego już cmentarza ewangelickiego, która jest charakterystyczna dla specyfiki tego regionu.
- ◆ **Lisewo Malborskie (Liessau)**, zawiera w sobie wiele różnorodnych i cennych elementów świadczących o kulturze przestrzennego gospodarowania. Powstało ono w 1316 roku. Z tegoż roku pochodzi jeden z cenniejszych kościołów będący zabytkiem naszych czasów, murowany z drewnianą wieżyczką. Przy kościele znajduje się zachowany i czynny do dziś cmentarz katolicki, zaś z nieistniejącego cmentarza ewangelickiego zachowały się jedynie

relikty zieleni. Spichlerz to kolejny zabytek o konstrukcji szkieletowej pochodzący z XIX wieku. Także z tego wieku pochodzą cztery budynki gospodarcze (stajnie, obory) murowane z elementami drewnianymi. Bardzo interesującym elementem wprowadzonym około XVIII wieku był fragment umocnień ziemnych twierdzy Tczew. W pobliżu wsi Lisewo wzniesiono w latach 1862-69 duże szańce otoczone fosą, mające za zadanie obronę Tczewa od strony wschodniej. W związku z późniejszą korektą wału wiślańskiego elementy te uległy całkowitemu zniszczeniu.

Przekształcenie dawnego układu wsi nastąpiło poprzez wtórną zabudowę. Między innymi w latach 20-tych XX wieku powstała we wsi spora stacja rozrządowa kolei. Zmiana charakteru wsi stanowi jednak wartościowy element dziedzictwa kulturowego.

Ciekawe zbiory etnograficzne – historyczne dotyczące wsi znajdują się w miejscowym Zespole Szkół.

- ◆ **Starwnia (Altenau)** jest jedną z trzech wsi na terenie gminy, która utrzymała swój unikatowy charakter i prawie w całości wszystkie cechy wysokiej klasy rozwiązań przestrzennych i architektonicznych. Jest wspaniałym przykładem unikatowej kultury żuławskiej o rzadko spotykanej urodzie i wewnętrznym uroku. Zachowany został układ i tradycja 4 siedlisk, są to bardzo ciekawe zagrody typu „olęderskiego” na siedliskach o starszej genezie, łączące w sobie część mieszkalną, inwentarską i składową. To jeden z ostatnich tego rodzaju obiektów na Żuławach. Widoczny jest także oryginalny stary bruk i stare obsadzenie głównego wejścia do budynku - dwie lipy flagujące ganek to typowe regionalne rozwiązania. Obok wsi pojawiła się swego czasu bardzo silna nowa kolonia osadnicza „olędrów – mennonitów”- skąd najprawdopodobniej „stara” wieś otrzymała nazwę „Alteanu”. Zespoły folwarczne zachowały w bardzo wysokim stopniu swoją oryginalną zabudowę. Murowany dom mieszkalny z 1870-1912 r. wraz z oborą i stodołą z 1921 roku są rejestrowanymi obiektami zabytkowymi.

Działalność kulturalno - sportowa w gminie Lichnowy.

W ostatnich latach gmina Lichnowy wzmogła działania nakierowane na rozwój kultury i propagowanie sportu wśród dzieci i młodzieży. W staraniach o podniesienie poziomu kulturalnego, kładzie się szczególny nacisk na integrację mieszkańców i zachowanie tradycji kulturowej. Władze gminy podjęły działania mające na celu otwarcie świetlic wiejskich.

Pozyskane obiekty wyremontowano ze środków finansowych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i wyposażono w odpowiedni sprzęt. Świetlice takie powstały w Tropiszewie, Lichnowach, Szymankowie, Parszewie, Dąbrowie, Pordenowie i Lisewie Malborskim. Obecnie największy wachlarz zajęć obejmujący min. chór, bilard, siłownię, salę komputerową z internetem oferuje świetlica w Lichnowach. Posiada ona najlepszą bazą lokalowo-sprzętową i skupia największą ilość uczestników. Świetlica ta pretenduje do rangi Gminnego Centrum Kultury.

Z dniem 1 stycznia 2003 roku, zgodnie z nowelizacją ustawy „O działalności kulturalnej” została na nowo powołana instytucja Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Lichnowach. Obecnie na jednostka pełni rolę głównego animatora i organizatora życia kulturalno-sportowego Gminy.

Tradycyjnie już cykliczny charakter mają:

konkurs na Palmę Wielkanocną (w tego rocznej edycji wzięło udział ok. 250 osób z terenu Gminy), konkurs na Wieniec Dożynkowy;

festyny z okazji: Dnia Dziecka
Sobótek – Powitanie Lata

obchody: Dnia Strażaka.
Święta Ludowego
Gminne Dożynki
Dzień Seniora.

Ponadto przez cały okres lata organizowane są w większości miejscowości imprezy kulturalno – rekreacyjne. Mają one za cel wśród wszystkich mieszkańców naszej gminy rozwinięcie zainteresowań, talentów, nabytych umiejętności, jak i również zintegrowanie i rozszerzenie stosunków między sołectwami. W związku z powyższym nacisk został położony na sport, rekreację i imprezy plenerowe.

52!

Działalność sportowa na terenie gminy prowadzona jest na bazie trzech drużyn młodzieżowych – dwóch w ramach „Lisowi” Lisewo i i jednej „Strażak” Lichnowy. Należą one do Pomorskiego Związku Piłki Nożnej w Gdańsku i uczestniczą aktywnie w organizowanych rozgrywkach z innymi drużynami.

Cyklicznie rozgrywane są także turnieje piłki nożnej, piłki siatkowej oraz z inicjatywy mieszkańców turniej szachowy i gry w warcaby.

Całość działań jest aktywnie wspierana przez mieszkańców, szkoły i OSP.

Warto podkreślić, że prężnie działające jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej z miejscowości Lichnowy, Lisewo Malborskie i Szymankowo poza swoją działalnością statutową aktywnie uczestniczą przy organizacji większości imprez i sami inicjują niektóre z nich.

Na terenie gminy do dnia 31.12.2002 r. funkcjonowały dwie biblioteki szkolno-publiczne działające przy Zespołach Szkół w Lichnowach i Lisewie Malborskim. Łączny księgozbiór bibliotek to 24,5 tys woluminów, tj. prawie 6 na mieszkańca.

Na mocy Uchwały Radę Gminy Lichnowy Nr XXXV/27/2002 z dn. 28.06.2002 r. z dniem 01.01.2003 r. została utworzona Gminna Biblioteka Publiczna w Lichnowach wraz z punktami bibliotecznymi w Szymankowie i w Lisewie.

Obecnie sieć biblioteczną na terenie gminy Lichnowy tworzą:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Lichnowach,
- punkt biblioteczny GBP w Lisewie,
- punkt biblioteczny GBP w Szymankowie.

Liczba czytelników i wypożyczeń (aktualny stan za I półrocze 2003 roku)

- liczba czytelników – 765
- liczba wypożyczeń – 3698.

Biblioteka prowadzi ponadto zajęcia pedagogiczne z dziećmi i młodzieżą, działalność informacyjną dla uczniów klas III gimnazjum w zakresie preorientacji zawodowej, przygotowuje przedstawienia i montaż poetycko-muzyczne, gromadzi i udostępnia czytelnikom materiały o tematyce unijnej. Do czytelnika dorosłego kieruje dodatkową ofertę pod hasłem *Książka na telefon*. Ta zainicjowana przez kierownictwo biblioteki forma dotarcia książki do czytelnika spotkała się z dużym zainteresowaniem w środowisku i dzięki niej biblioteka zyskała wielu czytelników.

3. Stan środowiska przyrodniczego

Gmina Lichnowy położona jest w granicach Wielkich Żuław Wiślanych.

Występujące tereny są w przeważającej mierze podmokłe.

Wody gruntowe są płytkie i zanieczyszczone.

Niewielką część powierzchni gminy stanowią lasy (20 ha) i grunty zadrzewione (124 ha).

Na terenie gminy nie ma zakładów emitujących większe ładunki zanieczyszczeń do środowiska.

Stan i kierunki działań w najważniejszych zakresach:

Gospodarka wodna

W latach 1996 – 2002 rozbudowano Centralny Wodociąg Żuławski i doprowadzono wodę do następujących miejscowości: Tropiszewo, starania, Szymankowo, Boręty III, Boręty II i Boręty wieś tym samym zwodociagowano wszystkie miejscowości w gminie.

Ponadto w ramach programu gospodarki wodno-ściekowej Żuław planuje się w najbliższych latach zaopatrzenie w wodę Listwie CWŻ osiedli w Lisewie V i Borętach I, a także w wyniku połączenia sieci od strony Palczewa miejscowości Lisewo wieś.

Gospodarka odpadami stałymi:

Jednym z kroków w kierunku poprawy stanu naszego środowiska było podjęcie 26.06.1997r. przez Radę Gminy Lichnowy „Uchwały w sprawie ochrony środowiska przed odpadami komunalnymi”.

Opracowany został „Program gospodarki odpadami dla gminy Lichnowy”, który przyjęty przez Radę Gminy uchwałą z dnia 31.08.2001 r Nr XXVIII/53/2001 stanowi dokument wyznaczający kierunki działania.

Charakter terenu jak też jego specyfika stanowiły, że obszar ten był wyjątkowo trudny dla budowy składowiska odpadów.

Ostatecznie doszło do budowy składowiska odpadów w Lisewie Malborskim. Inwestycja realizowana była w roku 1997 ze środków własnych oraz pożyczki uzyskanej z Wojewódzkiego Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Wojewódzkiego Elblągu.

Bezpośrednim efektem ekologicznym wykonania wysypiska było uporządkowanie gospodarki odpadami stałymi, wprowadzenie znormalizowanych pojemników na śmieci oraz dopuszczenie dwóch wyspecjalizowanych jednostek do usuwania nieczystości stałych i ciekłych. W roku 2002 dodatkowo jeszcze trzy jednostki uzyskały koncesje na świadczenie usług wywozowych. Spowodowało to zwiększenie ilości zawartych umów między mieszkańcami gminy a tymi jednostkami. Wpłynęło na poprawę stanu środowiska.

Na terenie całej gminy poprawił się stan utrzymania porządku i czystości.

Parametry techniczne wysypiska:

- powierzchnia składowiska w rzucie w granicach wewnętrznych korony obwałowań wynosi 4.750 m^2
- średnia wysokość złoża odpadów min. 2,5 m
- objętość odpadów $V = 2,5 \times 4.750 = 12.000 \text{ m}^3$
- współczynnik zagęszczenia $k = 2,5$
- chłonność wysypiska $V = 12.000 \times 2,5 = 30.000 \text{ m}^3$
- okres eksploatacji dla ilości odpadów (określonych w projekcie) $1.200 \text{ m}^3/\text{rok}$
to $= 30.000 : 1.200 = 25 \text{ lat}$.

W związku z powstaniem nowego składowiska odpadów stałych w Lisewie dokonano likwidacji dawnego wysypiska w Tropiszewie oraz przeprowadzono jego rekultywację. Nawieziono i rozplantowano ziemię, dokonano nasadzeń krzewów i drzew: 1.700 szt olszy, 1.100 szt brzozy, 700 szt dzikiej róży i ałyczy. Cyklicznie dokonuje się nasadzeń uzupełniających.

Celem wprowadzenia zorganizowanej zbiórki odpadów udzielono koncesji 5 wyspecjalizowanym zakładom posiadającym odpowiednie zaplecze sprzętowe.

1. Zakład Gospodarki Komunalnej z Nowego Dworu Gdańskiego,
2. Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej z Malborka,
3. PUWNS Tczew,
4. ORDINO Sp. z o. o. Kościerzyna,
5. ABC Kościerzyna

Aktywnie działają jedynie dwa pierwsze zakłady.

Następnym krokiem w kierunku zorganizowanej zbiórki odpadów jest wprowadzenie selekcji zbieranych odpadów. Wspólnym działaniem władz gminy Lichnowy i ZGK w Nowym Dworze Gdańskim sukcesywnie ustawia się w poszczególnych miejscowościach komplety pojemników głównie do zbiórki opakowań plastikowych jak również szkła i puszek.

Gospodarki odpadami ciekłymi:

Obecny stan gospodarki ściekowej jest nie zadowalający. Gmina skanalizowana jest w niewielkim stopniu, system jest nie uporządkowany, rozdrobniony, a stan techniczny nie dostateczny. Wyjątek stanowią nieliczne, małe przyzagrodowe oczyszczalnie biologiczne.

Władze Gminy zmierzają do poprawy tego stanu i uporządkowania gospodarki w całej gminie. Zgodnie z założeniami opracowanego w grudniu 2001 roku „Programu Gospodarki Ściekowej dla Gminy Lichnowy” przewidywano budowę czterech oczyszczalni ścieków zlokalizowanych w miejscowościach Lichnowy, Lisewo Malborskie, Szymankowo, Boręty.

Po weryfikacji tych założeń planowano budowę oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacji sanitarnej w Lisewie Malborskim, oraz Szymankowie, przeprowadzenie remontów i adaptacji istniejących oczyszczalni w Parszewie oraz ZR Lichnowy.

W 2002 roku na szczeblu powiatu powstał dokument: „Koncepcja Kompleksowego Programu Gospodarki Ściekowej Powiatu Malborskiego”. Zakładał on odprowadzenie całości ścieków z terenu gminy Lichnowy do oczyszczalni w Czerwonych Stogach.

Jest to wersją obecnie realizowana.

Na podstawie umowy z 10.09.2001 r. zawartej pomiędzy Agencją Własności Rolnej Skarbu Państwa w Gdańsku a Zarządem Gminy Lichnowy oraz uzgodnieniami z roku 2003, Agencja zobowiązała się:

1. opracować dokumentację projektową na budowę kolektorów sanitarnych wraz z przepompowniami na trasach:
 - Nowy Staw – Lichnowy – Lichnowki – Dąbrowa – Lisewo Malborskie
 - Szymankowo – Gnojewo – granice gminy Malbork.
2. W 2003 - 2004 roku wykonać kolektor Nowy Staw – Lichnowy – Lichnowki – Dąbrowa – Lisewo Malborskie o długości około 14 km
3. W 2004 roku wykonać kolektor Szymankowo – Gnojewo – granice gminy Malbork o długości około 7 km.

W związku z powyższym od 2004 roku gmina planuje przystąpienie do kanalizacji poszczególnych miejscowości. Ich realizacja następować będzie sukcesywnie. W pierwszej kolejności skanalizowane będą miejscowości bezpośrednio położone na trasie przebiegu kolektorów. W późniejszym okresie kolejne miejscowości. Harmonogram kanalizacji gminy uzależniony będzie od wielkości środków zewnętrznych pozyskanych do realizacji zadania oraz własnych możliwości budżetowych gminy.

Ochrona powietrza:

Z uwagi na dużą awaryjność, wysoki poziom emisji zanieczyszczeń i znaczne koszty eksploatacji dokonano modernizacji kotłowni z wymianą wyeksploatowanych kotłów węglowych na nowe, bezobsługowe, opalane olejem opałowym w następujących obiektach:

- a. budynku administracyjnym Urzędu Gminy w Lichnowach,
- b. budynku Szkoły Podstawowej w Szymankowie
- c. budynku Zespołu Szkół w Lisewie Malborskim
- d. budynku Banku Spółdzielczego w Szymankowie
- e. w budynkach osób prywatnych (kilka sztuk).

Bardzo ważnym elementem działań dotyczących ochrony środowiska jest „zaszczepienie” wśród mieszkańców, a szczególnie u dzieci i młodzieży właściwego proekologicznego podejścia do środowiska przyrodniczego. Zadanie to skutecznie realizują szkoły poprzez organizowanie konkursów ekologicznych, prelekcji.

Istotną formą edukacji jest docieranie do świadomości mieszkańców, stąd na zebraniach wiejskich poruszana jest tematyka z zakresu ekologii i dbałości o stan naszego środowiska naturalnego..

Corocznie organizowany jest Gminny Konkurs „Piękna Posesja”. Celem konkursu jest poprawa estetyki posesji wiejskich poprzez podejmowanie prac porządkowych, higieniczno-sanitarnych i upiększających – a co za tym idzie przyjaznych środowisku.

Na terenie całej gminy cyklicznie dokonuje się nasadzeń drzew i krzewów, często przy udziale mieszkańców.

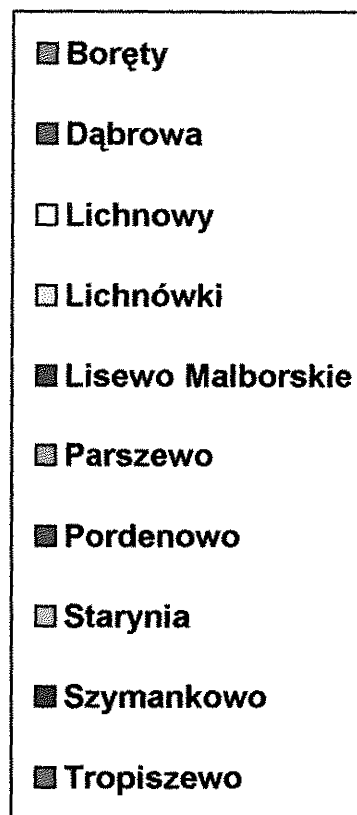
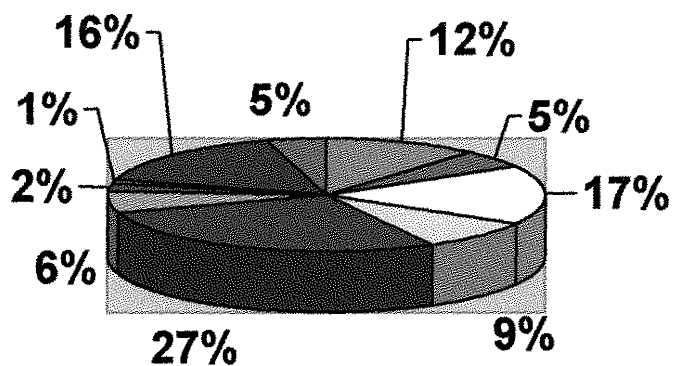
4. Ludność

Na koniec 2002 roku na terenie gminy Lichnowy zamieszkiwało 4864 osób. Zaludnienie na 1 km² wynosi - 54 osoby.

Tabela 1. Ludność wg sołectw – stan na 31.12.2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA OSÓB	WSKAŹNIK %
Gmina ogółem	4864	100
Boręty	560	11,51
Dąbrowa	232	4,77
Lichnowy	824	16,94
Lichnowki	429	8,82
Lisewo Malborskie	1355	27,86
Parszewo	302	6,21
Pordenowo	107	2,20
Starynia	59	1,21
Szymankowo	775	15,93
Tropiszewo	221	4,54

Największym pod względem liczby mieszkańców sołectwem jest Lisewo Malborskie, gdzie zamieszkuje 27,86 % ludności gminy. Znaczącymi pod względem liczby ludności wsiami są wieś gminna Lichnowy, Szymankowo i Boręty. Łącznie w tych czterech sołectwach zamieszkuje ponad 72 % ludności gminy. Oznacza to, że prawie ¾ mieszkańców gminy zamieszkuje sołectwa o liczbie ludności powyżej 550 osób. Stwarza to szansę lepszej obsługi mieszkańców, a zatem i jakości życia.

Od 1996 roku liczba ludności gminy (wg danych Urzędu Gminy) utrzymuje się na poziomie ponad 4800 osób.

Tabela 2. Liczba ludności w latach 1996 – 2002.

ROK	LICZBA LUDNOŚCI
1996	4859
1997	4863
1998	4888
1999	4896
2000	4836
2001	4846
2002	4864

Przyczyną stabilizacji liczby ludności jest relatywnie wysokie dodatnie saldo migracji ludności. Z roku na rok zwiększa się liczba ludzi zamieszkujących gminę nad osobami, które się wyprowadzają z tego terenu.

Tabela 3. Ruch wędrowniczy ludności gminy Lichnowy w latach 1996 - 2002.

ROK	NAPŁYW	ODPŁYW	SALDO MIGRACJI
1996	179	15	164
1997	177	17	160
1998	157	18	139
1999	178	21	157
2000	239	21	218
2001	275	30	245
2002	286	29	257

Przyrost naturalny jest dodatni, jednak nie jest on zbyt wysoki. Przyczyną tego faktu jest relatywnie wysoki poziom zgonów, przy niskim poziomie urodzeń.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy Lichnowy w latach 1996 - 2002.

ROK	URODZENIA	ZGONY	PRZYROST NATURALNY
1996	75	53	22
1997	81	57	24
1998	59	52	7
1999	70	41	29
2000	72	45	27
2001	63	44	19
2002	64	50	14

W gminie Lichnowy przewagę stanowią ludzie starsi. Osoby w wieku przedprodukcyjnym to 32,6 % całej społeczności gminy, natomiast ludzie w wieku poprodukcyjnym to 11,6% ludności gminy. Osób do 30 roku życia jest z roku na rok coraz mniej, natomiast wzrasta liczba osób mających od 30 do 50 lat.

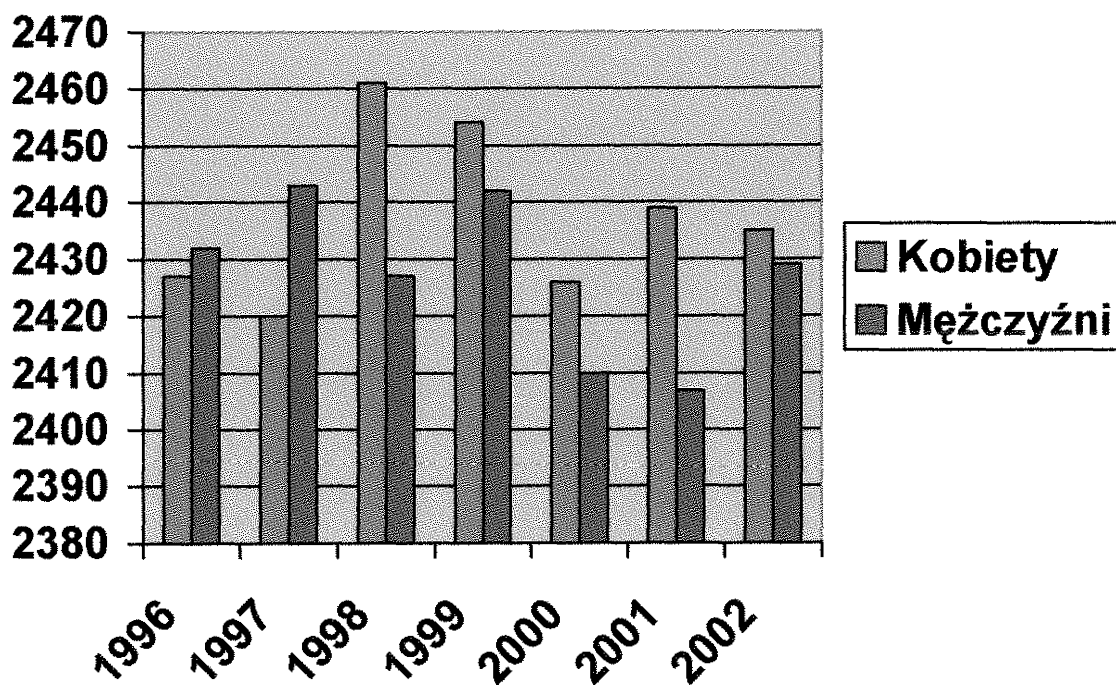
Tabela 5. Struktura wieku ludności gminy Lichnowy w latach 1996 – 2002.

Grupa wieku	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Do 18 roku życia	1673	1683	1670	1641	1579	1532	1478
Od 19 do 30 lat	953	956	944	943	924	1026	1005
Od 31 do 60 lat	1624	1608	1635	1665	1740	1735	1792
Powyżej 60 lat	609	616	639	647	561	553	583

W gminie Lichnowy występuje równowaga płci. W ciągu trzech ostatnich lat liczba kobiet przewyższa liczbę mężczyzn, co może wynikać z trochę starszej struktury wieku ludności oraz małej odległości gminy od miasta.

Tabela 6. Struktura płci w gminie Lichnowy w latach 1996 – 2002.

Wyszczególnienie	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Ogółem	4859	4863	4888	4896	4836	4846	4864
Kobiety	2427	2420	2461	2454	2426	2439	2435
Mężczyźni	2432	2443	2427	2442	2410	2407	2429

5. Oświata

W roku szkolnym 1999/2000 reforma szkolnictwa wyodrębniła szczebel nauczania na poziomie gimnazjalnym, w związku z czym w gminie Lichnowy bazę oświatową stanowią 3 szkoły podstawowe i 2 gimnazja, które tworzą dwa zespoły szkół. Do szkół podstawowych uczęszcza łącznie 382 dzieci, natomiast do gimnazjum – 259 osób. Ponadto istnieją oddziały przedszkolne – klasy „0”, do których uczęszcza obecnie 81 dzieci.

W związku ze zmianami w ustawodawstwie dokonano analizy organizacji placówek oświatowych w gminie efektem której było podjęcie uchwały o utworzeniu z dniem 1.09.2003 gimnazjum w Szymankowie działającego w ramach Zespołu Szkół. System ten zrównoważy ilość dzieci w poszczególnych szkołach oraz ograniczy koszty i uciążliwości dowozów dzieci.

Jak wynika z załączonej tabeli ilość dzieci uczących się w przedszkolach i szkołach podstawowych z roku na rok maleje. Jest to wynikiem zmniejszającego się przyrostu naturalnego. W związku z malejącą liczbą grup dzieci i młodzieży obecna baza szkolna i program usług oświatowych jest i będzie wystarczający.

We wszystkich szkołach językiem obcym, który poznają uczniowie jest j. niemiecki, co na pewno przyda się z racji prowadzonej współpracy gminy Lichnowy z gminą Kirchanschöring w Niemczech jak również przyszłego członkostwa w Unii Europejskiej.

Pozytywnym objawem jest zmniejszająca się ilość absolwentów gimnazjum, którzy wybierają dalszą naukę w szkołach zawodowych, na rzecz nauki w liceach ogólnokształcących.

Warunki lokalowe poszczególnych obiektów szkolnych są dobre.

Oświata jest dziedziną, w której poczyniono jedne z największych inwestycji takich jak: budowa dwóch sal gimnastycznych – w Lichnowach i w Lisewie Malborskim oraz cztery pracownie komputerowe z internetem. Ponadto w dwóch placówkach zostały wykonane ekologiczne kotłownie olejowe. Zespół Szkół w Szymankowie posiada tylko salę ćwiczeń, stąd w przyszłości istnieje potrzeba budowy sali gimnastycznej.

6. System komunikacji i infrastruktury technicznej

Komunikacja.

Przez obszar gminy przebiega magistralna linia kolejowa relacji Tczew-Warszawa. W gminie są dwa przystanki osobowe w Szymankowie oraz w Lisewie Malborskim. Obecnie trwają prace modernizacyjne linii kolejowej polegające na przebudowie i zmianie zagospodarowania stacji kolejowej w Szymankowie celem przystosowania jej do prędkości kursujących pociągów do 160 km/godzinę oraz prace nad opracowaniem przyszłych modernizacji do jeszcze wyższych standardów.

Wg złożonego wniosku do opracowanego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lichnowy przez PKP Dyрекcję Okręgu Infrastruktury Kolejowej w Gdańsku przez obszar gminy będzie przebiegał jeden z wariantów projektowanej Centralnej Magistrali Kolejowej, co wiąże się z:

- koniecznością utrzymania rezerwy terenowej dla potrzeb tej inwestycji, zgodnie ze sporządzoną koncepcją przez Biuro Projektów Kolejowych w Gdańsku,
- na trasie projektowanego przebiegu obowiązuje zakaz lokalizacji dużych obiektów,
- dopuszcza się lokalizację małych obiektów na okres 20 – 25 lat.

W dalszych etapach projektowania zostaną ustalone zasady ewentualnego, tymczasowego zainwestowania pasa przeznaczzonego pod budowę CMK.

Na obszarze gminy jest 6 dróg powiatowych, których łączna długość wynosi 33 km, zaś dróg gminnych wyróżniono 17 odcinków o łącznej długości 35 km. Na terenie gminy nie ma dróg wojewódzkich, ani krajowych, jedynie południowa granica gminy na odcinku około 2 km przylega do drogi krajowej nr 22 (Czarlin – Kaliningrad).

- gmina posiada dogodne położenie komunikacyjne – dostęp do dróg krajowych nr 22 oraz nr 1 przez węzeł w Czarlinie lub przez most Lisewski i Tczew,
- sieć dróg na obszarze gminy zapewnia dogodne połączenia między miejscowościami,
- większość dróg jest utwardzonych, głównie asfaltem, a drogi biegnące po historycznych szlakach mają zachowaną nawierzchnię brukową,

Na obszarze gminy funkcjonuje komunikacja autobusowa obsługiwana przez PKS Malbork, PKS Tczew, PPKS Nowy Dwór.

Na terenie gminy Lichnowy znajduje się 1 stacja paliw w miejscowości Lichnowy. Problem stanowi natomiast stan techniczny dróg powiatowych, który jest w większości nie zadowalający.

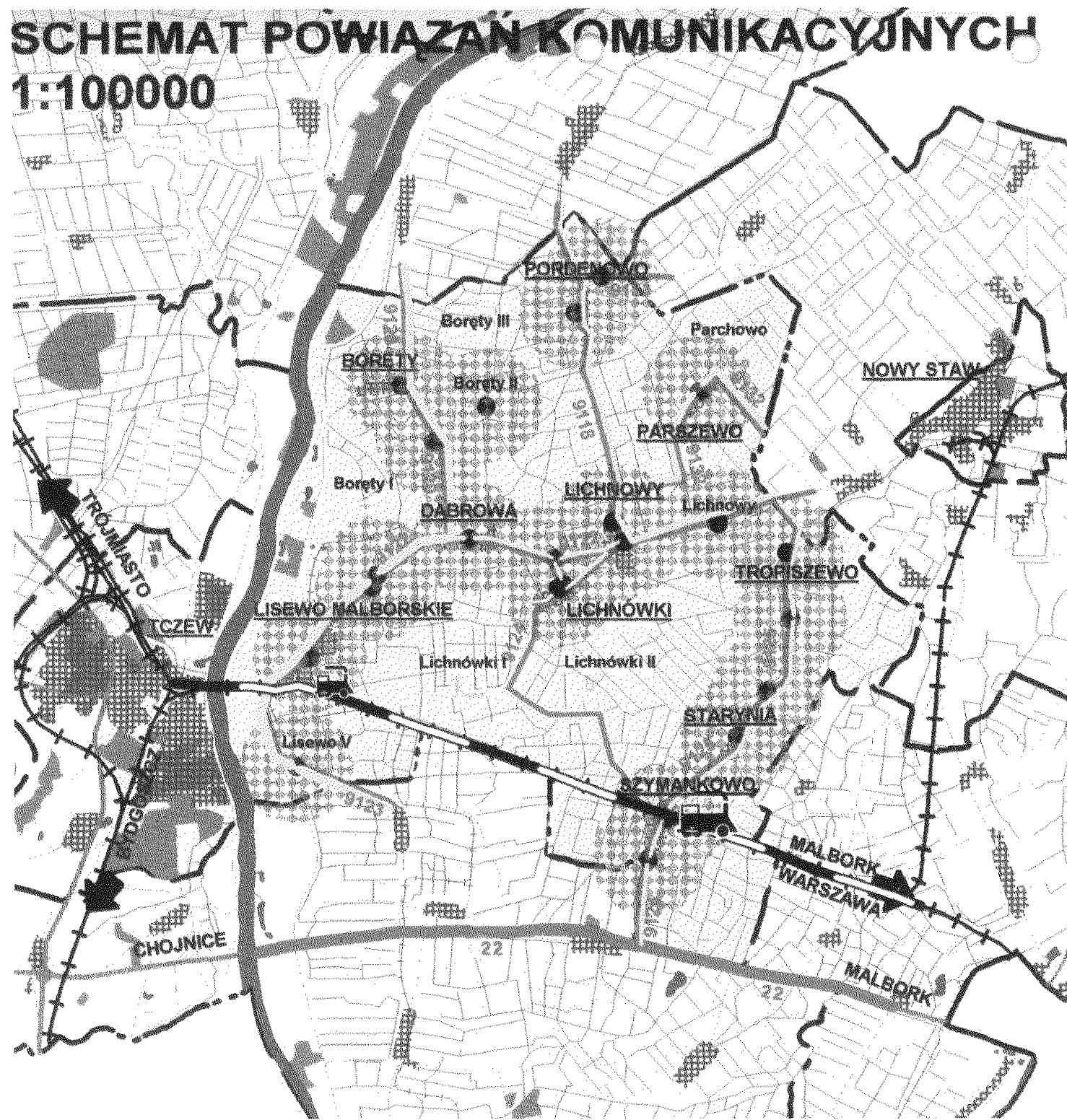
Wiele odcinków kwalifikuje się do remontów kapitalnych. Są to w szczególności:

- droga powiatowa 122 odcinek Lichnowy - Nowy Staw
- droga powiatowa 124 odcinek Szymankowo – Gnojewo
- droga powiatowa 120 odcinek Dąbrowa – Boręty.
- droga powiatowa 132 odcinek Lichnowy – Parszewo
- droga powiatowa 124 odcinek Lichnowki – Szymankowo

Schemat powiązań komunikacyjnych oraz lokalizację przystanków autobusowych przedstawia załączona mapka w skali 1: 100.000.

SCHEMAT POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH

1:100000

Legenda:

- granice gmin
- Gmina Lichnowy
- wody
- lasy
- tereny zabudowane miejscowość
- tereny zabudowy związane z gospodarstwami rolnymi
- linia kolejowa
- stacja pasażersko-towarowa
- przystanek pasażerski
- droga krajowa
- droga powiatowa
- Trasy komunikacji zbiorowej:
- 3 kursy na dobę
- 7 kursów na dobę
- 10 kursów na dobę
- przystanki autobusów PKS i izochrona - 10 min. dojazdu do przystanku

Infrastruktura techniczna.

Ludność w obrębie gminy zaopatrywana jest w wodę z Centralnego Wodociągu Żuławskiego, wodociągów wiejskich i wodociągów zakładowych dawnych PGR-ów. Jedynie pojedyncze siedliska oddalone od układów zorganizowanych posiadają studnie indywidualne (kopane lub wiercone) o niedużych wydajnościach.

Sposób zaopatrywania w wodę poszczególnych miejscowości w obrębie gminy przedstawia poniższa tabelka.

LP.	NAZWA WSI OBREBOWEJ	NAZWA WSI I OSAD W OBREBIE	SPOSÓB ZAOPATRYWANIA W WODĘ
1.	Borety	Borety	z CWŻ
		Borety II	z CWŻ
		Borety III	z CWŻ
2.	Dąbrowa	Dąbrowa	z CWŻ
		Borety I	z ujęcia zakładowego dawnego PGR-u
3.	Lichnowy	Lichnowy	z CWŻ
		Lichnowy ZR	z CWŻ
4.	Lichnowki	Lichnowki	z CWŻ
		Lichnowki I	z CWŻ
		Lichnowki II	z CWŻ
5.	Lisewo Malb.	Lisewo Malb.	z wodociągu wiejskiego
		Lisewo V	z ujęcia zakładowego dawnego PGR-u
6.	Parszewo	Parszewo	z CWŻ
		Parszewo ZR	z CWŻ
7.	Pordenowo	Pordenowo	z CWŻ
8.	Starynia	Starynia	z CWŻ
9.	Szymankowo	Szymankowo	z CWŻ
10.	Tropiszewo	Tropiszewo	z CWŻ

Teren gminy został w większości zwodociągowany w 1968-1974 r. Większość odbiorców zaopatrywana jest z Centralnego Wodociągu Żuławskiego. Wieś Lisewo posiada wodociąg wiejski. Istnieją także 2 wodociągi zakładowe na terenie dawnych PGR-ów.

Wszystkie sołectwa w obrębie gminy zaopatrywane są w wodę z sieci wodociągowej administrowanej przez Narodową Fundację Ochrony Środowiska Zakład Technicznych Usług Komunalnych w Starym Polu. Ogólna długość sieci wodociągowej administrowanej przez NFOŚ wynosi 42,8 km. Obecnie na terenie gminy jest 286 gospodarstw rolnych, a tylko 4 gospodarstwa korzystają z własnych studni indywidualnych.

Do 2001 roku wodociąg wiejski w Borętach zasilany był z jednej studni głębinowej Nr 1, wykonanej w 1968r. do głębokości 150 mb. Studnia ujmuje kredowy poziom wodonośny i nie wymaga uzdatniania. W 2001 roku wiejskie sieci wodociągowe w Borętach wsi oraz osiedlu w Boretach II zostały podłączona do Centralnego Wodociągu Żuławskiego. Obecnie ze studni w Borętach woda podawana jest do sieci przez hydrofornię (2 hydrofory x 1.500 l każdy) stanowiąc swojego rodzaju uzupełnienie oraz stabilizator ciśnienia w przypadku jego spadków (np. gaszenie pożaru).

Wodociąg wiejski w Lisewie Malborskim

Ujęcie wody składa się z dwóch studni głębinowych Nr 2 i 3 oraz hydroforni. Studnie zostały wykonane w 1972 i 1973 r. Obie posiadają głębokość 130,0 m i ujmują kredowy poziom wodonośny. Woda nie wymaga uzdatniania. Woda do sieci podawana jest przez hydrofornię, w której zamontowane są 2 hydrofory po 3.500 l każdy. Ponadto funkcjonuje studnia nr 1 zrealizowana w latach 70-tych.

Generalnie brak jest w gminie prawidłowo funkcjonujących zorganizowanych układów kanalizacji sanitarnej i nie ma żadnej gminnej oczyszczalni ścieków.

W ostatnich latach wybudowano 2 oczyszczalnie ścieków typu „BIOBERE” dla szkół podstawowych w – Lisewie Malborskim o wydajności $Q = 3,3 \text{ m}^3/\text{d}$, w Szymankowie o wydajności $Q = 4,6 \text{ m}^3/\text{d}$ i przy Ośrodku Zdrowia w Lichnowach o wydajności $Q = 0,6$ do $15 \text{ m}^3/\text{d}$. oraz oczyszczalnia przy budynku poczty w Szymankowie. Ponadto w gminie funkcjonują 3 stare oczyszczalnie ścieków.

W Lisewie Malborskim istnieje oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna dla obsługi budynków mieszkalnych - Wspólnoty Właścicieli Lokali Mieszkalnych w Lisewie Malborskim o przepustowości $Q = 40 \text{ m}^3/\text{d}$. Oczyszczalnia ta została zbudowana w latach 60-tych, posiada przestarzałą technologię i jest w złym stanie technicznym. Oczyszczalnia posiada aktualne pozwolenie wodno – prawne.

W Lichnowach znajduje się oczyszczalnia typu „ECOBLOK” o wydajności $Q = 12,0 \text{ m}^3/\text{d}$ dla obsługi PUR Lichnowy. Jest w nienajlepszym stanie technicznym, ale posiada aktualne pozwolenie wodno – prawne.

W Parszewie jest stara oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna o przepustowości $Q = 22,0 \text{ m}^3/\text{d}$ obsługująca sektor mieszkalny w byłym PGR. Oczyszczalnia zdewastowana i bardzo źle funkcjonująca, nie posiadająca aktualnego pozwolenia wodno – prawnego.

Większe układy kanalizacyjne od 210 mb do 380 mb. odprowadzające ścieki do szamb zbiorczych istnieją w ZR Borety II, ZR Lisewo V, oraz w Szymankowie. Generalnie z powodu braku kanalizacji w gminie większość budynków mieszkalnych, administracyjnych i zakładów pracy odprowadza ścieki do zbiorników bezodpływowych. W większości ich stan techniczny, a co za tym idzie ich szczelność budzą wątpliwości.

Na podstawie „Programu Gospodarki Ściekowej Powiatu Malborskiego” w celu uporządkowania tej gospodarki na terenie Gminy zachodzi konieczność:

- budowy dwóch kolektorów sanitarnych wraz z przepompowniami na trasach Lisewo Malborskie-Dąbrowa-Lichnowki-Lichnowy-Nowy Staw oraz Szymankowo-Gnojewo
- I. etap budowy sieci kanalizacji wraz z przyłączami dla miejscowości położonych na przebiegu trasy kolektorów
- II. etap budowy sieci kanalizacji wraz z przyłączami dla miejscowości pozostałych

Gmina Lichnowy w całości położona jest na terenie Żuław i w związku z tym posiada bardzo rozbudowaną sieć rzek, kanałów i rowów melioracyjnych. Utrzymaniem i konserwacją tych urządzeń zajmuje się Gminna Spółka Wodna Lichnowy.

Wykaz podstawowych ścieków w gminie Lichnowy:

- Kanał Pordenowski	-	5.725 mb
- Rzeka Mała Święta	-	8.853 mb
- Lisewska Struga	-	8.560 mb
- Kanał Linawa	-	6.960 mb
- Kanał „51” Borety	-	4.396 mb
- Kanał Lichowska Struga	-	7.020 mb
- Kanał „80” Stara Wisła	-	4.280 mb

Urządzenia melioracyjne na terenie gminy Lichnowy przystosowane są w większości do celów odwadniających jak rowy otwarte i sieć drenarska. Jedynie na terenie dawnego PGR-u Szymankowo stosowane jest nawodnienie podsiąkowe 57 ha użytków zielonych. Źródłem zaopatrzenia w wodę jest kanał Jeziorna Łacha wyposażony w system urządzeń piętrzących.

W ostatnich latach tj. 2002 -2003 dokonano znacznej poprawy stanu urządzeń melioracji podstawowej i szczegółowej. Pomimo to występują obszary na których zaniedbania obszarów konserwacji urządzeń melioracyjnych negatywnie wpływają na pracę całego systemu.

W zakresie urządzeń szczegółowych Gmina przewiduje współpracę z rolnikami oraz ich wsparcie przy pracach melioracyjnych np. ulgi podatkowe.

Zestawienie obszarów odwadnianych urządzeniami wodno-melioracyjnymi w gminie Lichnowy przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Obiekt	Powierzchnia ogółem	grunty orne	Użytki zielone	Inne
1.	Pordenowo	435,22	318,81	92,64	23,77
2.	Tropiszewo	409,86	292,67	96,82	20,37
3.	Starynia	342,72	205,37	23,47	13,88
4.	Szymankowo	897,39	526,96	314,74	55,69
5.	Lisewo	761,89	685,17	31,65	45,07
6.	Lichnowki	1210,82	965,70	172,51	72,61
7.	Dąbrowa	768,73	680,38	20,65	67,69
8.	Parszewo	537,44	455,06	46,14	36,24
9.	Lichnowy	1507,81	1379,84	65,64	62,33
10.	Boręty	994,10	836,80	74,52	82,78
	Razem:	7765,98	6346,77	938,78	480,43

Kanalizacja deszczowa nie ma w gminie zorganizowanych układów, a istniejące fragmentaryczne odcinki nie są zinwentaryzowane.

Na terenie gminy Lichnowy nie występuje potrzeba budowy scentralizowanych systemów zaopatrzenia w ciepło w obrębie poszczególnych wsi.

We wszystkich wsiach istnieją indywidualne systemy grzewcze, dostosowane do lokalnych potrzeb:

- budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i zagrodowe – indywidualne paleniska na paliwa stałe;
- budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne (blokowe);
 - w Szymankowie kotłownia olejowa Buderus zasilająca w ciepło i cwu. dwa bloki mieszkalne

- w pozostałych budynkach byłych PGR-ów także odrębne paleniska na paliwa stałe;
- obiekty użyteczności publicznej, podległe władzy samorządowej:
 - Zespół Szkół w Lisewie Malborskim i szkoła podstawowe w Szymankowie posiadają kotłownie olejowe;
 - Zespół Szkół w Lichnowach posiada kotły opalane paliwem stałym (węgiel, koks);
 - szkoła podstawowa w Szymankowie (budynek stary) – kocioł na miał węglowy;
- budynek administracyjny Urzędu Gminy – kotłownia olejowa;
- budynek Ośrodka Zdrowia nowo zmodernizowany kocioł miałowy oraz rezerwowy kocioł węglowy.

W/w systemy grzewcze posiadają wydajność jednostkową mniejszą niż 0,5 MW.

Przez teren gminy przebiega linia elektroenergetyczna 400kV o znaczeniu ponadlokalnym, zasilana z krajowego systemu elektroenergetycznego. W gminie nie ma Głównego Punktu Zasilania, a obsługę sieci średnich i niskich napięć prowadzi Rejon Energetyczny w Malborku.

Wzdłuż linii kolejowej przebiega linia światłowodowa o znaczeniu ponadlokalnym. Teren gminy obsługują dwaj operatorzy telefonii przewodowej. Są nimi: Telekomunikacja Polska S.A. i Dialog.

Wg danych Urzędu Statystycznego w Elblągu za rok 1997 w gminie było 399 abonentów telefonicznych, czyli 84,6 osób na 1000 posiadało telefon. Dla porównania w gminach wiejskich dawnego województwa elbląskiego wskaźnik ten wynosił 62,4.

Wg danych US w Gdańsku na koniec 1999 r. w gminie było 529 abonentów.

Obszar gminy leży w zasięgu telefonii komórkowej cyfrowej GSM900 i analogowej.

Zgodnie z planami inwestycyjnymi Telekomunikacji Polskiej S.A. planowane jest przeprowadzenie wymiany istniejących central na cyfrowe w okresie IV. 2004 – IV. 2005, a w następnej kolejności przestąpienie do rozmieszczenia przewodów światłowodowych.

Obecnie na terenie gminy brak jest sieci gazu ziemnego, nie przebiegają również sieci gazu wysokiego ciśnienia.

Zgodnie ze złożonym wnioskiem do opracowanego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lichnowy – Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w Warszawie oddział Pomorski Okręgowy Zakład Gazownictwa w Gdańsku planuje:

- rozpoczęcie gazyfikacji gminy Lichnowy w przyszłych latach,

-
- źródłem gazu będzie gazociąg przesyłowy wysokiego ciśnienia Dn 200 relacji Malbork – Nowy Dwór Gdański; co wymaga wybudowania odcinka gazociągi w/c i stacji redukcyjnej 1° na terenie gminy,
 - lub alternatywnie źródłem gazu będą istniejące gazociągi i stacja 1° w Malborku i Nowym Stawie, co wymaga budowy gazociągu średniego ciśnienia na obszarze gminy.

Na dzień dzisiejszy działania zmierzające do gazyfikacji gminy nie zostały rozpoczęte.

Z uwagi na czynniki ekonomiczne i preferencje PGNiG nie zakłada się rozpoczęcia inwestycji gazowych przed rokiem 2007.

Gmina posiada opracowanie pt. „Koncepcja programowa – gazyfikacja gminy Lichnowy gazem ziemnym”, która uwzględnia powyższy kierunek zasilania gminy gazem ziemnym.

7. Struktura bezrobocia i zatrudnienia

Gmina Lichnowy dotknięta jest wysokim bezrobociem strukturalnym spowodowanym między innymi tym, że gmina jest typowo rolnicza. 87.1 % jej obszaru to użytki rolne. Prognozy demograficzne wskazują, że w najbliższych 10-ciu latach nastąpi dynamiczny przyrost aktywnych zawodowo mieszkańców gminy, co jest najistotniejszym uwarunkowaniem rynku pracy w gminie.

Na obszarze gminy działa 7 dużych gospodarstw rolnych, o łącznej powierzchni ok. 4.600 ha. W minionych latach znacznie pogorszyły się ekonomiczne warunki gospodarowania w gospodarstwach wielkotowarowych, nastąpił spadek rentowności produkcji, zakłócona została płynność dochodów w szczególności z produkcji roślinnej, trudności za zbytem zbóż. Rolnictwo stwarza miejsca pracy dla niecałych 40% mieszkańców gminy aktywnych zawodowo. Spadek zatrudnienia w rolnictwie powoduje, iż gmina staje się miejscem zamieszkania dla osób pracujących poza nią.

W związku z ewolucją struktur zatrudnienia prowadzącą do znacznego ograniczenia roli sektora rolniczego w zatrudnieniu, nastąpiło ograniczenie liczby pracujących na wsi na rzecz zwiększającego się zatrudnienia w miastach, w szczególności w dużych aglomeracjach miejskich, które skupiają zdecydowaną większość pracujących.

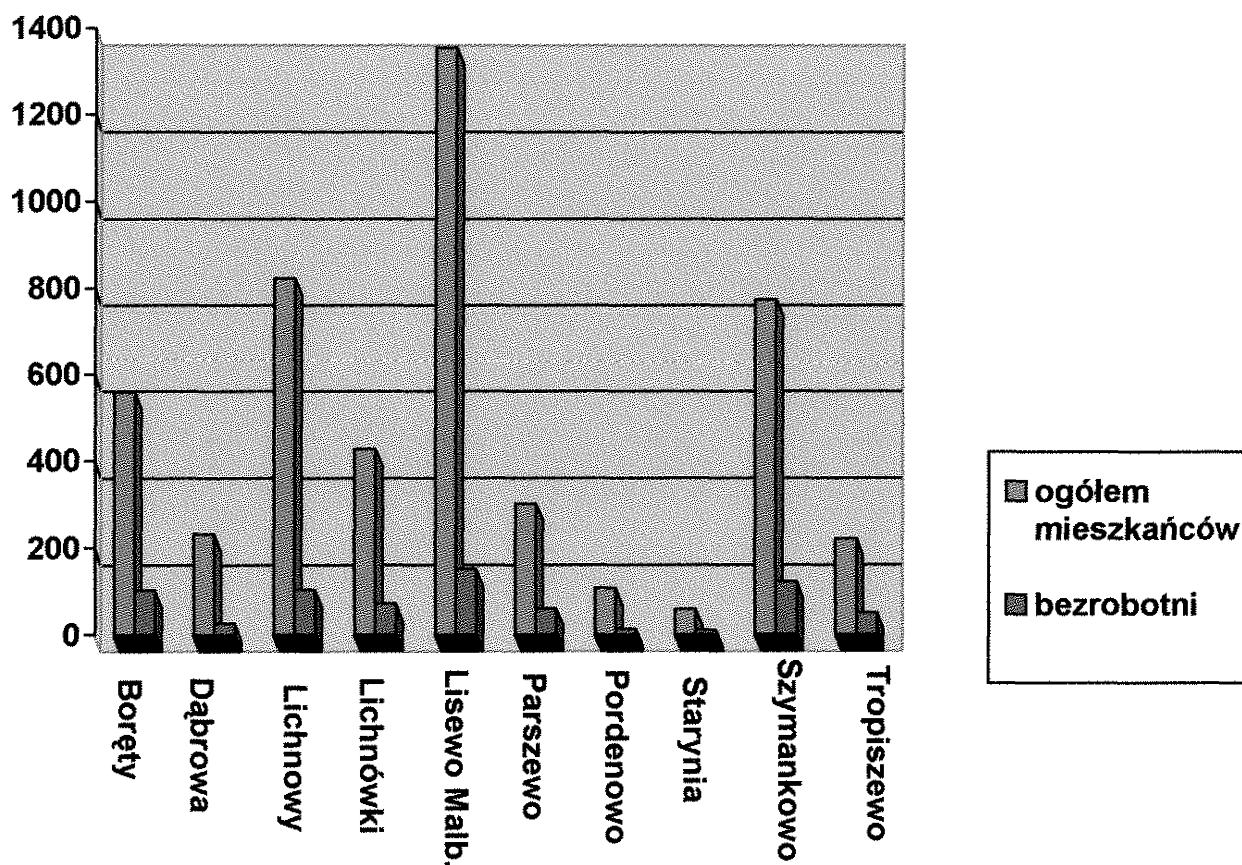
Za znaczny sukces władz gminy należy uznać ogół działań, które spowodowały uruchomienie ograniczonego ruchu przez „most lisewski” na Wiśle dla pojazdów osobowych oraz pieszych. Rozwiązanie to łagodzi utrudnienia dostępu do rynków pracy po drugiej stronie Wisły.

Do charakterystycznych cech bezrobocia w naszej gminie zalicza się m.in.:

- wysoki procentowy udział bezrobotnych w młodym wieku,
- znaczny udział procentowy w całej populacji bezrobotnych posiadających najniższe wykształcenie (podstawowe, zawodowe),
- wysoki udział bezrobotnych długotrwale pozostających bez pracy,
- wyższy udział kobiet w strukturze bezrobotnych

Bezrobotni w poszczególnych sołectwach (stan na 30 kwiecień 2003r.)

Lp.	Miejscowość	Ogółem mieszkańców	Bezrobotni	% bezrobotnych na ogół mieszkańców
1.	Boręty	560	103	18,39%
2.	Dąbrowa	232	27	11,64%
3.	Lichnowy	824	104	12,62%
4.	Lichnowki	429	72	16,78%
5.	Lisewo Malborskie	1355	151	11,14%
6.	Parszewo	302	61	20,20%
7.	Pordenowo	107	13	12,15%
8.	Starynia	59	10	16,95%
9.	Szymankowo	775	122	15,75%
10.	Tropiszewo	221	50	22,62%
Ogółem		4864	723	14,86%
W tym osoby w wieku produkcyjnym		2082	574	

Z powyższego zestawienia wynika, iż najwyższy procent bezrobotnych występuje w sołectwach Parszewo i Tropiszewo, gdzie w większości są to środowiska popegieerowskie. Liczba bezrobotnych w wieku produkcyjnym wynosi 574 osób, co stanowi 27,57 % ogółu osób w wieku produkcyjnym (18-44 lat) z terenu naszej gminy. Wynika to z faktu, że w wiek aktywności zawodowej wchodzi pokolenie wyżu demograficznego z przełomu lat 1970 – 1980.

Przeważający procent bezrobotnych z terenu naszej gminy stanowią kobiety 52,8%. Świadczy to o coraz większej aktywności oraz gotowości kobiet do podjęcia pracy. Wiele kobiet zarejestrowanych w Urzędzie Pracy nigdy do tej pory nie pracowało. W momencie zarejestrowania się otrzymują status osoby bezrobotnej poszukującej pracy.

Osoby bezrobotne z wykształceniem podstawowym i zawodowym zasadniczym stanowią w naszej gminie 86,7 % aby stan ten uległ poprawie jako pierwsi na terenie powiatu malborskiego wyszliśmy z inicjatywą pomocy dla młodzieży, która ze względów finansowych nie może kontynuować nauki czy podnosić kwalifikacji. Podjęto uchwałę w sprawie pomocy finansowej w formie jednorazowego zasiłku celowego zwrotnego, który może być umorzony w całości lub części w zależności od średniej ocen wg poniższych zasad:

- umorzenie – 100 % - w szkole średniej pow. 5,0
- w szkole wyższej 4,5
- umorzenie – 50 % - w szkole średniej pow. 4,5
- w szkole wyższej 4,0
- umorzenie – 30 % - w szkole średniej 4,0
- w szkole wyższej 3,0

Zatrudnienie w zakładach produkcyjnych i usługowych na terenie gminy Lichnowy wg danych uzyskanych przez Urząd Gminy (stan na 2002 rok).

Lp.	Miejscowość	Właściciel	Rodzaj produkcji	Zatrudnienie
1.	Lichnowy	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „Zwycięstwo”	Produkcja rolna, hodowla bydła	37
2.	Lichnowy	Prywatna	Usługi piekarnicze ok. 1 tony/dobę	14
3.	Lichnowy	Przedsiębiorstwo Rolno-Usługowe spółka z o.o.	Produkcja rolna, Produkcja zwierzęca o. 1000 szt. świń	14
4.	Lichnowy	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Halina Zofia Kargol	Usługi transportowe, skład opału	2
5.	Boręty I	„WENEDA”	Produkcja rolna ok. 403 ha Produkcja zwierzęca hodowla krów – 65 szt. Bydło – 89 szt.	10
6.	Parszewo	Gospodarstwo rolne sp. cywilna	Produkcja uprawna ok. 423 ha Produkcja zwierzęca 600 szt. świń	2
7.	Tropiszewo Szymankowo Lichnowki	Polska Hodowla i Obrót Zwierzętami „POLHOZ” sp. z o.o. w Warszawie	Produkcja roślinna ok. 18000 ha	69
8.	Szymankowo	Firma Młynarsko-Piekarnicza „METRYKA” s.c.	Wyroby masarskie ok. 2500-30000 kg/dobę	15 4 uczniów
9.	Szymankowo	Gospodarstwo ogrodnicze prywatne	Pomidory i ogórki 2 szklarnie – 976 m ² 5 folii – pow. ok. 1250 m ²	3
10.	Lisewo Malborskie	Gospodarstwo Rolne BRACIA LARID sp. z o.o.	Produkcja uprawna 513 ha	12
	Lisewo Malborskie	FARM-STAR	Transport	1

	Lisewo Malborskie	„Angus” Spółka	Dzierżawa gruntów rolnych 466 ha	1
11.	Lisewo Malborskie	Zakład Produkcji i Usług Technicznych METO	Obróbka metalu	18
12.	Lisewo Malborskie	Zakład Produkcyjno-Usługowy	Usługi tapicerskie	1
13.	Lisewo Malborskie	Stacja Doświadczalna Oceny Odmian	Ocena odmian roślin: warzywa, kwiaty, trawy, zboże.	9
14.	Lisewo Malborskie	Gospodarstwo Rolne „PIĄTKA” s.c.	Produkcja uprawna: ok. 498 ha Produkcja zwierzęca: 130 szt. krów 200 szt. trzoda chlewna	7
	Starania	Firma „EWA”	Produkcja lizaków 4t/m-c	7

W 23 placówek handlowych, w tym stacja paliw i skład opału, zatrudnianych jest 35 osób. Około 60 % zatrudnionych to mieszkańcy naszej gminy.

Wynikiem istniejącej współpracy pomiędzy PUP w Malborku a Wójtem Gminy Lichnowy są podejmowane działania z zakresu aktywnych form walki z bezrobociem.

Gmina realizując politykę łagodzenia skutków bezrobocia co roku zatrudnia bezrobotnych do:

- Robót interwencyjnych
- Robót publicznych
- Absolwentów i stażystów w ramach „Pierwszej Pracy”.
- Prowadzone są także szkolenia w celu podnoszenia umiejętności i zmiany kwalifikacji zawodowych nakierowane na aktualne potrzeby rynku pracy.
- Gmina wspiera tworzenie nowych miejsc prac poprzez swoją politykę podatkową.
- Pozostałe działania to przeznaczanie terenów na cele prowadzenia działalności gospodarczej
- Aktywizacja turystyczna
- Promocja Gminy
- Poprawa atrakcyjności Gminy.

8. Stan i struktura rolnictwa

Gmina Lichnowy jest gminą typowo rolniczą . W granicach , której nie ma przemysłu.
W skład gminy wchodzi 10 sołectw o łącznej powierzchni 8870 ha . Powierzchnia geodezyjna gminy przedstawia się następująco:

Nazwa sołectwa	Pow. Gr. Ogółem	Użytki rolne				Grunty po lasami		Grunty pod wodami			Tereny komunikacyjne		Tereny osiedlowe	
		Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska	Lasy i grunty leśne	Grunty zadrzewione	Wody stojące	Rowy	Wody płynące	Drogi	Koleje	Zabudowane	Niezabudowane
Boręty	1 162,71	830,71	0,45	29,68	127,37	14,00	10,27	-	26,69	34,03	35,24	-	23,58	-
Dąbrowa	951,79	686,96	0,62	8,85	57,55	-	73,44	-	10,25	38,56	33,12	5,04	18,73	2,52
Lichnowy	1 586,35	1 376,08	2,87	19,16	46,49	-	1,24	-	25,34	3,60	51,28	6,89	37,85	8,45
Lichnowki	1 259,96	1 061,08	1,24	16,16	59,19	-	7,11	-	33,34	8,45	32,71	10,35	24,35	1,77
Lisewo	1 129,86	697,16	3,47	18,22	194,89	1,89	28,36	-	8,39	55,35	37,03	26,58	37,75	2,07
Parszewo	599,30	488,47	1,72	-	48,90	-	0,12	-	15,48	-	19,74	1,86	21,81	0,61
Pordenowo	469,98	315,84	2,15	-	105,90	-	-	-	16,91	-	16,72	1,98	9,43	-
Starynia	256,18	205,67	1,49	20,52	1,00	-	-	-	7,41	2,27	11,04	-	6,43	-
Szymankowo	980,17	570,17	1,43	180,99	115,86	-	2,89	-	33,54	-	21,83	23,43	26,83	2,05
Tropiszewo	473,61	351,33	1,04	1,31	95,21	4,02	3,45	-	9,75	-	14,69	0,57	10,58	-
Razem Gmina	8 870,00	6 568,00	16,00	294,00	854,00	20,00	126,00	-	187,00	142,00	273,00	78,00	216,00	16,00

Użytkowanie Gruntów w Gminie Lichnowy

Grupy użytkowników gruntów	Ogólna powierzchnia gruntów	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		Razem	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska trwałe		
Ogółem powierzchnia administracyjna gminy	8870	7722	7226	4	258	234	20	1128
Gospodarstwa indywidualne	4223	4075	3882	4	124	65	-	148
Pozostała powierzchnia	4647	3647	3329	-	144	174	20	980

Struktura gospodarstw wg powierzchni.

Powierzchnia	Ilość gospodarstw	% wobec całości
Od 1 ha – 2 ha	24	8,39
Od 2 ha – 5 ha	22	7,69
Od 5 ha do 10 ha	74	25,87
Od 10 ha – 15 ha	105	36,71
Od 15 ha – 50 ha	46	16,08
Powyżej 50 ha	15	5,24

Źródło : Regionalne Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich w Starym Polu .

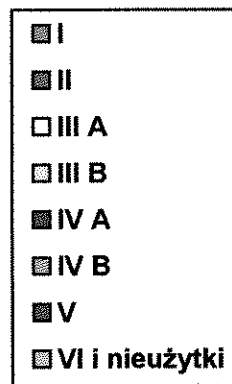
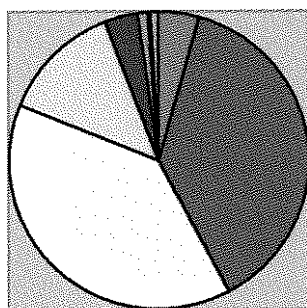
Z danych przedstawionych w tabeli wynika , iż grunty orne stanowią 81,30 % powierzchni gminy , a większość gospodarstw rolnych mieści się w przedziale od 2 ha do 15 ha . Pozytywnym czynnikiem występującym w ostatnich latach na terenie gminy jest naturalna tendencja do powiększania powierzchni gospodarstw. Czynnikiem ten został osiągnięty dzięki procesowi prywatyzacji Państwowych Gospodarstw Rolnych .

Gospodarstwa prowadzące działalność na terenie gminy uprawiają grunty, w których przeważają klasy bonitacyjne od I do III. Średni wskaźnik bonitacji dla terenu gminy wynosi 1,38.

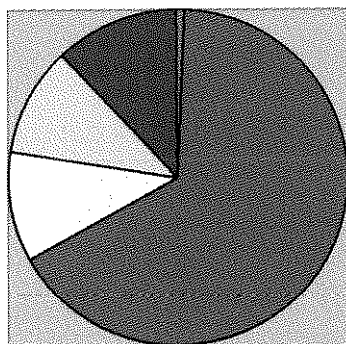
Podział gruntów na klasy bonitacyjne.

Grunty orne								Użytki zielone					Wyszczególnienie
I	II	IIIA	IIIB	IVA	IVB	V	VI i nu	I	II	III	IV	V	
293,7	2478	2548	863,1	245,6	63,8	25,9	48,9	10,5	749,1	120,8	120,3	134,3	Powierzchnia ha
4,5	37,7	38,8	13,1	3,7	1,0	0,4	0,8	0,9	66,0	10,6	10,6	11,8	%

Grunty orne

Użytki zielone

Równoległe z tendencją do powiększenia powierzchni gospodarstw rolnych występuje zjawisko starzenia się mieszkańców naszej wsi. W wieku do 35 lat właścicielami gospodarstwa jest 26 rolników

Od 35 do 55 lat 164 rolników

Pow. 55 lat 96 rolników

Budynki gospodarcze w indywidualnych gospodarstwach rolnych .

Stopień wykorzystania ich jest mały , a przyczyn należy doszukiwać się w opłacalności i pracochłonności produkcji zwierzęcej . Najczęściej budynki te są stare budowane przed II wojną światową lub tuż po jej zakończeniu , a dostosowanie ich do obowiązujących standardów wymaga poniesienia dużych nakładów finansowych .

W gminie jest ogółem 50 kombajnów zbożowych, ziemniaczanych i buraczanych.

Na jeden kombajn zbożowy przypada 185,46 ha .

Nadmienić trzeba , że sprzęt ten jest stary , często wymagający remontów kapitalnych , a w niektórych wypadkach natychmiastowej wymiany .

Produkcja roślinna.

Na przestrzeni ostatnich lat nastąpił regres w produkcji rolniczej . Dotyczy to produkcji roślinnej jak i zwierzęcej . Jedną z głównych przyczyn jest utrzymujące się od kilku lat zjawisko niekorzystnej relacji cenowej między artykułami produkcji przemysłowej , a produkcją rolniczą. Ta niekorzystna relacja jeszcze bardziej została pogłębiona przez niekorzystne warunki atmosferyczne.

Struktura zasiewów.

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia upraw w ha	% udziału w powierzchni zasiewów
1.	Pszenica ozima	3391	46,92
2.	Żyto	5,00	0,06
3.	Jęczmień ozimy	100,00	1,38
4.	Pszenżyto	100,00	1,38
5.	Razem zboża ozima	3596,00	49,76
6.	Pszenica jara	600,00	8,30
7.	Jęczmień jary	250,00	3,45

8.	Owies	15,00	0,20
9.	Mieszanki zbożowe	120,00	1,66
10.	Razem zboża jare	985,00	13,63
11.	Zboża ogółem	4581,00	63,39
12.	Buraki cukrowe	700,00	9,68
13.	Rzepak ozimy	1000,00	13,83
14.	Ziemniaki	500,00	6,91
15.	Strączkowe	120,00	1,66
16.	Kukurydza	120,00	1,66
17.	Buraki Pastewne	70,00	0,96
18.	Warzywa	40,00	0,55
19.	Pozostałe + odłogi	95,00	1,31
20.	Powierzchnia zasiewów w hektarach	7226,00	100

Uzyskiwane plony.

Lp.	Wyszczególnienie	Uzyskiwane plony w dt/ha
1.	Buraki cukrowe	450,00
2.	Rzepak (Ozimy , jary)	33,00
3.	Ziemniaki	180,00
4.	Bobik	35,00
5.	Buraki pastewne	820,00
6.	Kukurydza	510,00
7.	Pszenica ozima	56,00
8.	Żyto	35,00
9.	Jęczmień jary	57,00
10.	Pszenżyto	47,00
11.	Pszenica jara	46,00
12.	Jęczmień jary	41,00
13.	Mieszanki zbożowe	38,00
14.	Średni plon zboża	53,14

Zużycie nawozów na 1/ha na terenie gminy

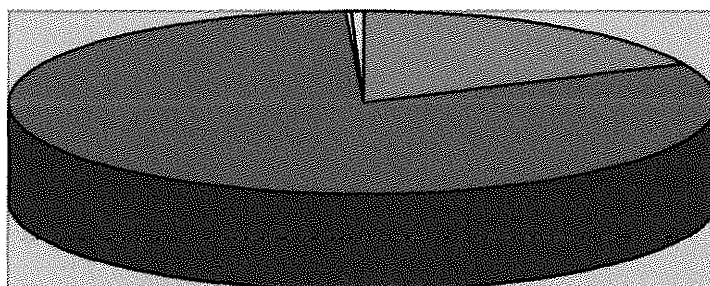
Lp.	Rodzaj nawozu	Zużycie nawozów w kg/ha
1.	N	102,00
2.	P	85,00
3.	K	98,00
4.	Ca	250,00

Produkcja zwierzęca.

Sytuacja w tym dziale produkcji rolniczej jest bardzo niekorzystna. Została ona spowodowana pogorszeniem relacji ceny żywca (zwłaszcza wołowego) i mleka całego zestawu pasz i pozostałych środków produkcji. Pomimo działań interwencyjnych Agencji Rynku Rolnego nastąpił znaczny spadek pogłowia trzody chlewnej. Niezbyt korzystna jest też sytuacja w oborach wielkostatdnych jak i rolników indywidualnych. Jednak pozytywnym czynnikiem jest systematyczny wzrost uzyskiwany od jednej krowy (średnia gminy 4610), który jest wyższy od średniej krajowej.

Stan pogłowia bydła i trzody chlewnej w Gminie Lichnowy

	Bydło		Trzoda chlewna		Konie	Kozy
	Ogółem	Krowy	Ogółem	Lochy		
	1118	553	5050	605	3	28

■	bydło
■	trzoda chlewna
□	konie
□	kozy

Źródła danych: ODR Stare Pole, ARiMR Stare Pole, Ewidencja Gruntów (stan na 30.06.2003 r.)

9. Stan i struktura gospodarki

Gmina Lichnowy zaliczana jest do gmin , w których dominuje rolnictwo . Dlatego też w podmiotach gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON przeważają osoby fizyczne . Liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w latach 1996-2000 ilustruje poniższa tabela :

Sekcje	Rok 1996		Rok 1997		Rok 1998		Rok 1999		Rok 2000	
	Podmioty gospodarcze		Podmioty gospodarcze		Podmioty gospodarcze		Podmioty gospodarcze		Podmioty gospodarcze	
	Ogółem	W tym Os. Fiz.	Ogółem	W tym Os. Fiz.	Ogółem	W tym Os. Fiz.	Ogółem	W tym Os. Fiz.	Ogółem	W tym Os. Fiz.
Rolnictwo , łowiectwo i leśnictwo	12	5	15	6	15	8	15	8	15	8
Działalność produkcyjna	12	9	14	11	39	36	59	56	61	58
Budownictwo	12	12	20	20	29	29	32	32	32	32
Handel i naprawy	35	30	40	36	46	42	47	42	48	43
Hotele i restauracje *	4	4	4	4	12	12	6	6	5	5
Transport , składowanie i łączność	5	3	9	7	9	8	11	10	12	11
Pośrednictwo finansowe	3	3	3	3	3	3	4	4	3	3
Obsługa nieruchomości , wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów	10	8	11	8	11	9	13	11	16	12
Administracja publiczna i obrona narodowa	1	-	1	-	2	-	2	-	2	-
Edukacja	3	-	3	-	3	-	4	-	4	-
Ochrona zdrowia i opieka medyczna	2	-	2	-	2	-	4	1	6	3
Pozostała działalność	8	2	11	4	13	4	13	4	11	2

*Dotyczy restauracji i barów gastronomicznych .

Ważniejsze podmioty gospodarcze prowadzące działalność na terenie gminy Lichnowy :

- Bank Spółdzielczy w Malborku oddział Szymankowo
- Firma Młynarsko-Piekarnicza „Metryka” s.c. Szymankowo
- Drewno- Metal Zakład Produkcji i Usług Technicznych -Lisewo Malborskie
- Piekarnia „Chlebpol” – Lichnowy
- Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe Halina Zofia Kargol - Lichnowy

Przedsiębiorstwa prowadzące działalność rolną

- PRU sp. z. o. o	Lichnowy
- RSP „ Zwycięstwo”	Lichnowy
- GR „Parchowo” s.c J.Pacek , K.Kaleta	Parszewo
- Angus S.A	Boręty II
- GR „Weneda” sp. z.o.o	Boręty I
- Bracia Laird	Lisewo Malborskie
- GR „ Piątka”s.c. M.Płaza , J. Kaczorowski	Lisewo Malborskie
- Polhoz sp. z.o.o.	Szymankowo

10. Współpraca międzynarodowa

6 kwietnia 1995 r. Rada Gminy Lichnowy Uchwałą Nr VI/13/95 postanowiła nawiązać współpracę z gminą Kirchanschöring położoną w Landzie Bawaria w Niemczech. Nawiązanie kontaktów miało dotyczyć wymiany młodzieży, współpracy w dziedzinie oświaty, współpracy kulturalnej i w zakresie ochrony środowiska. W ślad za uchwałą, 15 marca 1996 roku podpisano akt partnerstwa między Radą Gminy Kirchanschöring i Radą Gminy Lichnowy. W akcie tym obie strony wyraziły życzenie urzeczywistnienia współpracy w duchu zawartym w Umowie Polsko-Niemieckiej z 17 czerwca 1991 r. o przyjaznym sąsiedztwie i współpracy; chęć przyczynienia się do otwarcia granic w Europie i do wzajemnego zrozumienia się Polaków i Niemców. W tym celu obie gminy zobowiązały się do stwarzania możliwości poznania się mieszkańców obu gmin i zaprzyjaźniania, rozszerzenia działania na płaszczyźnie kościelnej, zwrócenie szczególnej uwagi na kontakty między młodzieżą obu gmin. Ponadto przedstawiciele obu gmin zobowiązali się spotykać regularnie celem sporządzenia bilansu i zastanowienia się nad dalszym rozwojem stosunków partnerskich oraz ich popierania.

Już we wrześniu 1995 roku doszło do wizyty 5-osobowej delegacji z naszej gminy w Kirchanschöring. W rok później obie gminy podpisały Akt partnerstwa, w którym zobowiązały się do stworzenia możliwości poznania się i zaprzyjaźnienia mieszkańców obu gmin, współpracy na płaszczyźnie kulturalnej, artystycznej, sportowej, socjalnej oraz kontaktów młodzieży. Latem 1997 r. nastąpiła wizyta 40-osobowej delegacji z Kirchanschöring. Akcentem kończącym II kadencję Rady Gminy Lichnowy była rewizyta grupy naszych mieszkańców. Przez kilka lat następowała wymiana mieszkańców obu gmin, zarówno młodzieży, jak i dorosłych.

Dzięki podpisanemu porozumieniu co roku średnio 100 rodzin korzysta z pomocy rzeczowej w postaci odzieży oraz sprzętu gospodarstwa domowego. Pomoc ta cieszy się dużym zainteresowaniem mieszkańców gminy i jest możliwa dzięki szczególnemu zaangażowaniu w działalność charytatywną mieszkanki gminy Kirchanschöring pani Gudrun Scharbert.

Kontynuując współpracę z zaprzyjaźnioną gminą Kirchanschöring w 1999 r. strażacy z naszej gminy gościli w Niemczech na uroczystościach związanych z tamtejszą strażą pożarną. W 2000 r. latem nastąpiła rewizyta niemieckich strażaków, którzy przybyli do gminy Lichnowy wraz z darem, w postaci samochodu strażackiego.

Pod koniec 2000 roku wizytę w Kirchanschöring złożyli artyści lichnowscy mając szansę zaprezentowania tam swoich prac.

Pod koniec 2001 r. delegacja z gminy Lichnowy odwiedziła burmistrza Hansa Straßera z okazji jego 60 rocznicy urodzin oraz zbliżającego się zakończenia mandatu burmistrza.

Na przełomie czerwca i lipca 2002 r. związek artystów Kirchanschöring obchodził jubileusz, na który zaproszeni zostali artyści z gminy Lichnowy.

2 maja 2002 r. nastąpiła zmiana na fotelu burmistrza Kirchanschöring. Nowym burmistrzem został Albert Reiter.

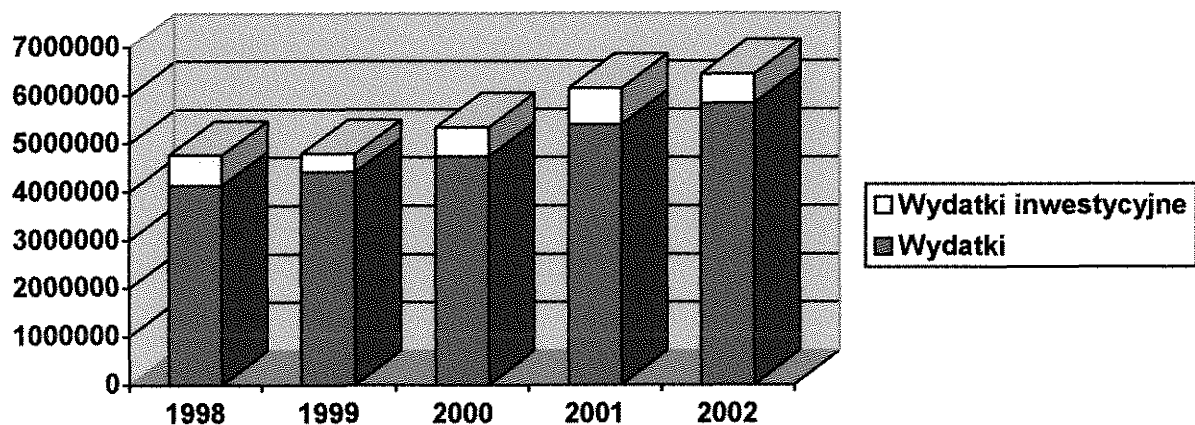
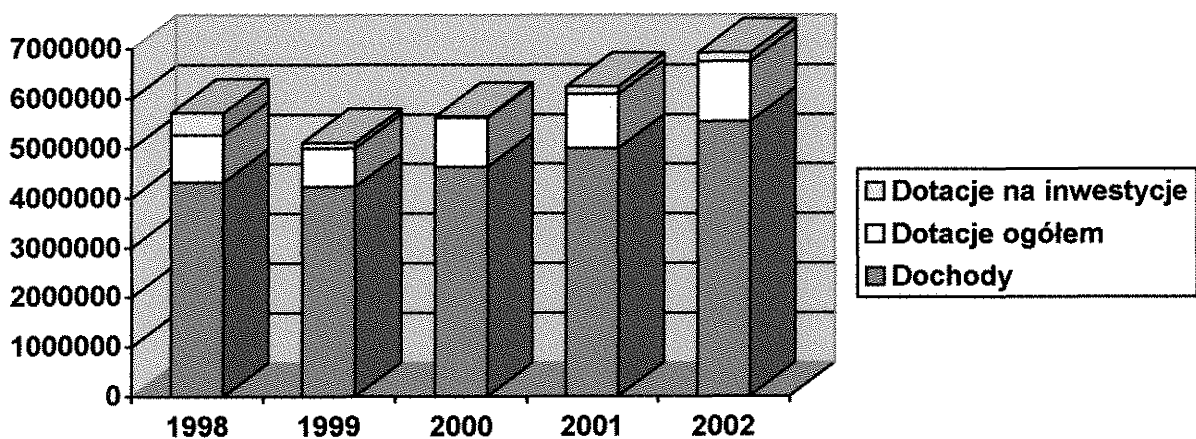
W maju 2002 r. z wizyta w gminie Lichnowy byli jej dawni mieszkańcy, a dokładnie miejscowości Lisewo Malborskie, którzy mieli okazję obejrzeć swoją rodzinną wieś, gdzie się urodzili, mieszkali i uczęszczali do szkoły.

12 listopada 2002 r. za wybitną działalność w zakresie porozumienia między narodami były burmistrz Hans Straßera oraz Gudrun Scharbert uhonorowani zostali wysokim polskim odznaczeniem „Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasług Polskiej Rzeczypospolitej”. Jest to najwyższe odznaczenie, jakie Polska nadaje obcokrajowcom. Z inicjatywą nadania w/w odznaczenia wystąpiła Rada Gminy Lichnowy dla pojednania polsko-niemieckiego. Delegacja z gminy Lichnowy na zaproszenie strony niemieckiej była obecna przy nadaniu w/w odznaczeń.

Na wakacje 2003 r. zaplanowany został wyjazd dzieci i młodzieży z Lichnow pod hasłem „Młodzieżowy Eurofestiwal polska i niemiecka młodzież razem śpiewając do Europy”.

11. Budżet gminy Lichnowy

Treść	1998	1999	2000	2001	2002
Dochody budżetu	5 271 638	5 003 025	5 609 680	6 090 163	6 744 191
Z tego:					
I. Dochody własne	1 287 793	1 169 797	1 511 477	1 645 470	1 993 881
Dotacje na zadania własne i zlecone	955740	777860	980686	1092264	1203201
Dotacje na inwestycje	440439	105500	25000	149000	177494
Wydatki budżetu	4 762 338	4 789 632	5 338 335	6 143 168	6 434 245
Wydatki inwestycyjne	635907	385467	604815	751428	609302

Dochody gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca

Treść	1998	1999	2000	2001	2002
Dochody na 1 mieszkańca	1078	1022	1160	1256	1386

III. Diagnoza rozwoju społeczno-gospodarczego oraz możliwości rozwojowe gminy Lichnowy

Podstawą opracowania tego rozdziału były wyniki ankiety, której treść stanowi załącznik Nr 1 do niniejszej strategii. Ankieta została podzielona na trzy podstawowe działy:

I – ocena ogólnych zagadnień dotyczących gminy w głównych dziedzinach życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego;

II – ocena szczegółowa sytuacji gminy,

- jakość środowiska przyrodniczego .
- potencjał społeczny gminy
- jakość zagospodarowania
- poziom warunków życia
- jakość gospodarki – sytuacja gospodarcza gminy .

III – mocne i słabe strony gminy Lichnowy, w której należało wymienić co najmniej o 3 cechy pozytywne i negatywne różnych sfer życia w gminie Lichnowy.

Ankiety wypełniły 42 osoby spośród radnych, sołtysów i członków Rad Sołeckich.

Celem przeprowadzenia ankiety było rozpoznanie silnych stron gminy, na których należy opierać dalszy rozwój oraz słabych stron, które należy ograniczać.

I. Ocena aktualnej sytuacji gminy.

Wyniki ankiety przedstawiono w zestawieniu tabelarycznym .

LP.	Postawione pytanie	Ocena aktualnej sytuacji gminy			
		Dobra	Przeciętna	Zła	Nie potrafię ocenić
1.	Jakość środowiska przyrodniczego	8	29	5	0
2.	Jakość zagospodarowania	5	28	7	2
3.	Atrakcyjność krajobrazu	3	29	8	2
4.	Potencjał społeczny gminy	4	26	5	7
5.	Poziom warunków życia	0	18	23	1

6.	Aktywność społeczna	4	17	21	0
7.	Jakość gospodarki	3	22	14	3
8.	Wspieranie przedsiębiorczości	11	10	14	9
9.	Powiązania zewnętrzne gminy	17	16	4	5

W udzielonych odpowiedziach gmina została oceniona jako przeciętna , atrakcyjna dla mieszkańców jak i dla rozwoju przedsiębiorczości .

Analizując szczegółowo zadane w ankiecie pytania zauważamy że w ocenie ankietowanych najgorzej oceniony został poziom życia, efektywność społeczna , jakości gospodarki , wspieranie przedsiębiorczości , a więc w dziedzinach bezpośrednio niezależnych od władz samorządowych , które są uwarunkowane przez charakter gminy.

2. Ocena szczegółowa sytuacji gminy.

W punkcie II ankiety , ankietowani ustosunkowali się do ważności problemów w skali gminy ograniczając się do problematyki zawartej w ankiecie .

Lp.	Postawione pytania	Ocena ważności problemu		
		Bardzo ważny	Niezbyt ważny	To nie jest problem
1.	Zagrożenia powodzią	42	0	0
2.	Zły stan techniczny systemów melioracyjnych	42	0	0
3.	Brak kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków	39	2	0
4.	Brak lasów	19	17	6
5.	Brak zróżnicowania krajobrazu	12	22	7
6.	Niewykorzystany potencjał kulturowy	25	12	3
7.	Brak promocji gminy i	26	11	5

	infrastruktury turystycznej			
8.	Zły stan techniczny obiektów zabytkowych	25	15	2
9.	Zabudowa blokowa wsi	8	22	11

Za bardzo ważny problem ankietowani uważali zagrożenie powodzią , zły stan techniczny systemów melioracyjnych , brak kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków . Wiąże się to niewątpliwie z położeniem geograficznym gminy oraz z zmniejszającymi się nakładami na utrzymanie urządzeń melioracyjnych podstawowych i szczegółowych. Znaczącą poprawę przyniosły działania remontowo-konserwacyjne urządzeń melioracyjnych w latach 2002 – 2003.

Sytuacja taka powoduje coraz większe zagrożenie powodziowe na terenie gminy.

Po rozwiązaniu problemu odpadów komunalnych , za bardzo ważny problem ankietowani uznali brak kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków . Sytuacja ta w powiązaniu z zagrożeniem powodziowym stwarza duże zagrożenie ekologiczne dla środowiska naturalnego.

- potencjał społeczny gminy

Lp.	Postawione pytania	Ocena ważności problemu		
		Bardzo ważne	Niezbyst ważne	To nie jest problem
1.	Wysokie bezrobocie	42	0	0
2.	Niski poziom wykształcenia mieszkańców	39	3	0
3.	Odpływ ludności z gminy	16	19	7
4.	Niska aktywność gospodarcza mieszkańców	36	5	1
5.	Zubożałe społeczeństwa: utrzymujące się z pomocy społecznej	41	3	1
6.	Brak mieszkań	35	6	1
7.	Złe warunki zamieszkania	30	10	2
8.	Skromna oferta usług	31	6	4
9.	Brak nowych miejsc pracy	41	0	1

Z przedstawionych wypowiedzi wynika iż potencjał społeczny gminy został oceniony bardzo nisko. Prawie wszyscy ankietowani ocenili, iż zawarta w ankiecie uwarunkowania stanowią bardzo ważny problem w funkcjonowaniu gminy. Sytuacja taka niewątpliwie spowodowana jest uwarunkowaniami zewnętrznymi oraz rolniczym charakterem gminy, gdzie bardzo duża część społeczeństwa gminy to byli pracownicy Państwowych Gospodarstw Rolnych i ich rodziny.

3. Mocne i słabe strony gminy Lichnowy

Wyniki analizy przeprowadzonej ankiety pozwoliły określić mocne i słabe strony gminy Lichnowy. Mocne strony świadczą o znaczeniu gminy w powiecie malborskim i województwie pomorskim. Stanowią podstawę działań podejmowanych na rzecz dalszego rozwoju gminy. Należy nie zapominać o istnieniu słabych stron, aby łagodzić ich oddziaływanie, a także w możliwych przypadkach dążyć do zmiany tych cech na mocne strony.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Korzystne położenie komunikacyjne, zarówno w komunikacji kolejowej, jak i drogowej (dobrze rozwinięta sieć dróg, bliskość Trójmiasta); 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Uciążliwy system połączeń komunikacji transportu publicznego,
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Wykorzystanie walorów terenów krajobrazu i istniejących zabytków, mogących stanowić atrakcję turystyczną; 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Brak mieszkań,
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Wykwalifikowana kadra w placówkach oświatowych, 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Zły stan techniczny dróg,
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Nauczanie jednego języka obcego w szkołach, 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Słaba infrastruktura wsi (brak kanalizacji i gazyfikacji),
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Sprawność organizacyjna Ochotniczych Straży Pożarnych, 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Brak przemysłu i usług,
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Dobry dostęp do Ośrodka Zdrowia i jego usług, 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Stagnacja i niezadowolenie ludzi,
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Istnienie niewykorzystanej drogi wodnej na rzece Wiśle, 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Bardzo duża liczba bezrobotnych o nieodpowiednich kwalifikacjach i bez zawodu, wzrastające bezrobocie,
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Dobre warunki do produkcji rolniczej, 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Brak miejsc pracy,
	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Bariery psychologiczne i społeczne wśród ludności po pegeerowskiej,
	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Brak oczyszczalni ścieków,

<ul style="list-style-type: none"> ◆ Dobrze rozwinięta sieć telefoniczna, ◆ Dobrze rozwinięta sieć placówek oświatowych, ◆ Dobrze zaopatrzenie w wodę (rozbudowa sieci CWŻ), ◆ Występowanie atrakcyjnych terenów przyrodniczych, ◆ Bardzo małe zanieczyszczenie środowiska, ◆ Stabilna kondycja finansowa gminy, ◆ Dobra polityka informacyjna władz samorządowych, ◆ Dobrze rozwinięta współpraca władz samorządowych z sąsiednimi gminami, powiatem i województwem, ◆ Dobra gospodarka odpadami stałymi (gminne wysypisko śmieci), ◆ Dobra współpraca międzynarodowa, ◆ Aktywne działanie władz gminnych na rzecz pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania; ◆ Promocja gminy ◆ Dobra polityka w zakresie opieki społecznej, ◆ Istnienie sal gimnastycznych przy szkołach 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Brak zaplecza turystycznego i obsługi turystów, ◆ Niewystarczająco wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców, ◆ Niedostateczna oferta rozrywkowo-sportowa, ◆ Niewystarczająca liczba podmiotów gospodarczych, ◆ Brak tradycji kulturowych, ◆ Niedostatecznie rozwiązany problem melioracji, ◆ Niski poziom wykształcenia, ◆ Ubożenie ludności, ◆ Duży odsetek ludzi korzystających z pomocy opieki społecznej, ◆ Brak inwestorów z zewnątrz
---	--

Jak widać z powyższej tabelki cech pozytywnych wskazano więcej, niż negatywnych. Wśród 42 osób wypełniających ankietę 24 z nich wskazało jako mocną stronę gminy Lichnowy – troskę o opiekę zdrowotną i oświatę, 13 osób zaznaczyło dobrą opiekę społeczną, która pomaga najbardziej. Ważną pozytywną cechą są wszelkie próby walki z bezrobociem, polegające na organizowaniu wszelkich form zatrudnienia dla bezrobotnych. Kilka osób podkreśliło zrozumienie władz samorządowych ciężkiej sytuacji rolników objawiającej się poprzez odraczanie terminów płatności podatku rolnego, a także dobrze

rozwiązany problem składowania odpadów stałych, które zbierane są na wybudowanym w roku 1997 gminnym wysypisku w Lisewie.

O wiele mniej jest cech negatywnych występujących w gminie Lichnowy, jednak stanowią one poważne problemy i większość osób zwraca na nie uwagę. Przede wszystkim najbardziej rażącym problemem jest rosnące wysokie bezrobocie, zły stan dróg i brak kanalizacji sanitarnej. Często pojawiały się również takie cechy jak: niskie wykształcenie społeczeństwa, alkoholizm i apatia, zbyt mało rozwinięta działalność kulturalno-rozrywkowa, zły stan urządzeń melioracyjnych, brak większych zakładów pracy na terenie gminy.

4. Szanse i zagrożenia zewnętrzne

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wejście do Unii Europejskiej ➤ Programy wsparcia Unii Europejskiej ➤ Agroturystyka ➤ Rozwój rolnictwa ekologicznego ➤ Rozwój przetwórstwa rolnego ➤ Wzrost produkcji mleka ➤ Rozwój przemysłu mleczarskiego ➤ Rozwój infrastruktury technicznej ➤ Kanalizacja sanitarna ➤ Gazociąg ➤ Cyfryzacji telefonii ➤ Program „Żuławy” 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzrost bezrobocia ➤ Słabnący rynek zbytu produkcji rolnej ➤ Zwiększona konkurencyjność na rynkach regionalnych ➤ Zwiększona konkurencyjność wspólnego rynku europejskiego ➤ Spadek dochodów samorządów ➤ Duża konkurencyjność w poszukiwaniu inwestorów głównie ze strony ośrodków miejskich ➤ Możliwość utraty dogodnej komunikacji z miastem Tczew ➤ Pogorszająca się komunikacja środkami transportu publicznego ➤ Wzrost ubóstwa ➤ Wzrost patologii społecznych

IV. Misja i wizja gminy.

MISJA GMINY LICHNOWY

Aktywnie wspierać wszelką działalność gospodarczą na swym obszarze, szybko przezwyciężać trudności rozwojowe, szeroko promować turystykę na Żuławach, stwarzać coraz lepsze warunki życia mieszkańcom

Wizja

Gmina Lichnowy przyspiesza i wzmaga działania przezwyciężające trudności rozwojowe, z których najważniejsze to wsparcie restrukturyzacji rolnictwa:

- *przygotowanie się do wejścia na konkurencyjne rynki rolne Unii Europejskiej*
- *wzrost efektywności indywidualnych gospodarstw rolnych*
- *tworzenie miejsc pracy pozarolniczej, np. w turystyce*
- *szansa poprawy kwalifikacji aktywnych zawodowo*

Swoim mieszkańcom gmina oferuje coraz lepsze warunki życia:

- *realizacja sieci kanalizacji sanitarnej*
- *szansa na gazyfikację gminy*
- *dla dzieci i młodzieży dobre warunki nauki i wypoczynku*
- *poprawa jakości dróg, lepsza komunikacja zbiorowa – łatwiejszy dostęp do usług wyższego rzędu i atrakcyjnych rynków pracy*

V. Scenariusze rozwoju gminy

Scenariusze są powszechnie stosowanym w planowaniu strategicznym sposobem prezentacji możliwej przyszłości. Ich celem jest przede wszystkim wybór najlepszego wariantu polityki, jej celów i priorytetów. Zakładają one określone warunki zewnętrzne i wewnętrzne, są opisem hipotetycznej sytuacji, stąd pewne elementy są celowo przejaskrawione. Dzięki takiej formie łatwiejszym staje się identyfikowanie możliwych zdarzeń oraz wybór właściwych priorytetów.

1. Scenariusz stagnacji.

Scenariusz ten zakłada kontynuację dotychczasowych niekorzystnych trendów gospodarczych oraz brak możliwości szybkiego przezwyciężenia problemów społecznych. Do głosu dochodzą głównie zagrożenia rozwoju i brak jego bodźców do przełamania słabych stron gminy.

<u>SCENARIUSZ STAGNACJI</u>
Zewnętrzne uwarunkowania w realizacji scenariusza.
<ul style="list-style-type: none">• Wchodzenia do Unii Europejskiej na niekorzystnych warunkach (głównie dla rolnictwa).• Niekorzystne warunki przydziału środków pomocowych.• Wolny rozwój regionu pomorskiego.
Sytuacja gospodarki i infrastruktury w gminie.
<ul style="list-style-type: none">• Utrzymująca się niska dochodowość gospodarstw rolnych w gminie.• Brak widocznej poprawy infrastruktury, miejscami dekapitalizacja.• Brak inwestorów zewnętrznych.
Skutki społeczne.
<ul style="list-style-type: none">• Utrwalenie bezrobocia i ubóstwa mieszkańców.• Utrwalenie postaw zachowawczych i roszczeniowych.• Odływ ludności, zwłaszcza młodych i lepiej wykształconych.
Poziom życia mieszkańców.
<ul style="list-style-type: none">• Stopniowe obniżanie standardu życia.
Polityka władz samorządowych.
<ul style="list-style-type: none">• Nastawiona na „leczenie” negatywnych skutków problemów społeczno – gospodarczych.• Niski potencjał finansowy i organizacyjny.
Główne motory rozwoju.
<ul style="list-style-type: none">• Brak czynników napędzających rozwój.• Utrwalanie się obecnej struktury gospodarczej.

„Scenariusz stagnacji” prowadzi do utrwalenia niekorzystnych zjawisk w gminie – głównie społecznych i gospodarczych, takich jak wysokie bezrobocie, ubóstwo. Wobec postępu cywilizacyjnego taki pesymistyczny scenariusz wydaje się niemożliwy, jednak przy wyjątkowo niekorzystnym splocie sytuacji głównie zewnętrznych wydaje się realny.

2 Scenariusz łagodnych przemian.

Scenariusz ten zakłada prowadzenie wolnej, ale zdecydowanej i konsekwentnej polityki przemian gospodarczych i społecznych w gminie. Nastawiony jest głównie na przełamywanie barier rozwoju i wykorzystywanie silnych stron gminy.

<u>SCENARIUSZ ŁAGODNYCH PRZEMIAN</u>
Zewnętrzne uwarunkowania w realizacji scenariusza.
<ul style="list-style-type: none">• Wchodzenia do Unii Europejskiej na korzystnych warunkach• Równoważenie rozwoju regionalnego – malejące różnice między wsią i miastem
Sytuacja gospodarki i infrastruktury w gminie.
<ul style="list-style-type: none">• Priorytet dla działań łagodzących negatywne przemiany w rolnictwie – rozwijanie działalności pozarolniczej na wsi• Rozwój sieci kanalizacji sanitarnej• Poprawa stanu technicznego dróg i funkcjonowania komunikacji zbiorowej, zwłaszcza w dowozach do pracy
Skutki społeczne.
<ul style="list-style-type: none">• Zmiana mentalności mieszkańców• Wzrost aktywności i ruchliwości społecznej
Poziom życia mieszkańców.
<ul style="list-style-type: none">• Stagnacja i w dalszej kolejności stopniowy, powolny wzrost
Polityka władz samorządowych.
<ul style="list-style-type: none">• Wspieranie, głównie organizatorski, aktywności społecznej• Dopasowywanie programów rozwojowych do ograniczonych środków budżetowych• Konsekwentna realizacja zamierzonych celów
Główne motory rozwoju.
<ul style="list-style-type: none">• Wysokotowarowe rolnictwo oraz przemysł rolno - spożywczy• Drobną działalność pozarolniczą, usługi dla wsi

Scenariusz łagodnych przemian jest najbardziej prawdopodobnym wariantem rozwoju gminy. Wysiłek organizacyjny i finansowy mieszkańców i władz samorządowych we wspieraniu rozwoju gospodarczego oraz przewycięzaniu problemów społecznych prowadzi do stopniowej poprawy poziomu życia w gminie.

2. Scenariusz postępu.

Scenariusz ten zakłada szybka poprawę sytuacji, wyjątkowo korzystny splot pozytywnych czynników rozwojowych.

<u>SCENARIUSZ POSTĘPU</u>	
Zewnętrzne uwarunkowania w realizacji scenariusza.	
<ul style="list-style-type: none"> • Wchodzenia do Unii Europejskiej na szczególnie korzystnych warunkach • Polityka regionalna kraju zmierzająca w kierunku wsparcia rozwoju wsi • Rozwinięta współpraca międzygminna • Wzrost inwestycji zagranicznych 	
Sytuacja gospodarki i infrastruktury w gminie.	
<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie sprzyjającej rolnictwu koniunktury • Działalności pozarolniczej i usług dla mieszkańców • Wykorzystanie waloru położenia gminy i dziedzictwa kulturowego dla rozwoju turystyki • Kompleksowe skanalizowanie gminy i gazyfikacja gazem ziemnym 	
Skutki społeczne.	
<ul style="list-style-type: none"> • Podniesieni poziomu wykształcenia • Zahamowanie bezrobocia, zmniejszenie strefy ubóstwa • Rosnące różnice w dochodach i poziomie życia 	
Poziom życia mieszkańców.	
<ul style="list-style-type: none"> • Znaczna poprawa u większości mieszkańców • Pogłębiające się różnice, zwłaszcza na obszarach peryferyjnych 	
Polityka władz samorządowych.	
<ul style="list-style-type: none"> • Nastawiona na wspieranie drobnej przedsiębiorczości oraz zapewnienie warunków rozwoju dużym inwestorom na preferencyjnych warunkach • Maksymalne wykorzystanie zewnętrznych środków pomocowych (przygotowanie programów rozwojowych) 	
Główne motory rozwoju.	
<ul style="list-style-type: none"> • Wysokotowarowe rolnictwo oraz przemysł rolno - spożywczy • Agroturystyka i turystyka historyczna 	

Przedstawiony powyżej scenariusz rozwoju gminy jest zdecydowanie najkorzystniejszy i najlepiej rokujący dla przyszłości mieszkańców gminy, lecz czy realny?

VI. Strategiczne cele rozwoju.

- ✓ *1. Poprawa wyposażenia gminy w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną.*
- ✓ *2. Przeciwdziałanie bezrobociu.*
- ✓ *3. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego gminy.*

1. Priorytet dla działań zmierzających do poprawy wyposażenia gminy w infrastrukturę techniczną wynika głównie z potrzeby wyrównania standardu zamieszkania w gminie. Infrastruktura techniczna natomiast jest w znacznym stopniu zaniedbana, a komunikacja zbiorowa nie spełnia oczekiwań mieszkańców gminy. Działania na tej płaszczyźnie wpłyną zdecydowanie korzystnie na wizerunek gminy i pozwolą podwyższyć przeciętny lub nawet niski potencjał rozwojowy gminy.
2. Zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie i zahamowanie bezrobocia powinno być istotnym elementem polityki rozwoju gminy. Wobec prognoz demograficznych (bardzo ostrożnych, uwzględniających obecne trendy demograficzne w gminie) liczba aktywnych zawodowo będzie dynamicznie wzrastała przez najbliższe 10 lat, co przy przewidywanym ubytku miejsc pracy w rolnictwie o ok. 1/3 stawia przed gminą poważne wyzwanie. Kontrolowanie równoważenia rynku pracy jest jednocześnie działaniem zapobiegającym wzrostowi ubóstwa mieszkańców.
3. Gmina posiada bardzo wysoko oceniane przez specjalistów dziedzictwo kulturowe w postaci licznych obiektów architektonicznych o walorach zabytkowych, zachowanych historycznych układach miejscowości oraz harmonijnego krajobrazu. Jest wysoki potencjał rozwojowy, np. turystyki, dotychczas nie wykorzystywany. W związku ze spodziewanymi zagranicznymi środkami pomocowymi przewiduje się liczne programy wsparcia dla obszarów o zachowanej tożsamości kulturowej i nie przekształconych tradycyjnych układów wiejskich, stąd dodatkowa szansa osiągnięcia tego celu strategicznego i poprawy poziomu życia mieszkańców, szczególnie rozwijających infrastrukturę turystyczną.

Cel 1. Poprawa wyposażenia gminy w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną

Cele cząstkowe.

- uporządkowanie gospodarki ściekowej
- dokończenie budowy sieci wodociągowej
- poprawa stanu dróg
- usprawnienie systemu komunikacji zbiorowej
- polepszenie stanu urządzeń i funkcjonowania systemu melioracji
- poprawa gospodarki odpadami
- telefonizacja i cyfryzacja gminy
- gazyfikacja gminy

Cel 2. Przeciwdziałanie bezrobociu

Cele cząstkowe.

- restrukturyzacja i modernizacja gospodarstw rolnych o profilu produkcji towarowej i specjalistycznej
- podniesienie konkurencyjności produkcji rolnej
- rozwój i unowocześnienie produkcji zdrowej żywności
- wspieranie działań na rzecz rozwoju lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego i rynku hurtowego
- wspieranie tworzenia gospodarstw agroturystycznych
- przeciwdziałanie bezrobociu poprzez aktywne formy łagodzenia skutków bezrobocia
- podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców
- dostosowanie rozwoju edukacji (kursy i szkolenia) do potrzeb rynku pracy
- pozyskiwanie terenów pod działalność gospodarczą przemysłową i usługową
- pozyskiwanie terenów pod budownictwo
- wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw

Cel 3. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego gminy

Cele cząstkowe.

- promocja walorów przyrodniczych i kulturowych gminy
- aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców
- rozwój działalności świetlic wiejskich
- rozwój turystyki historycznej
- budowa szlaków turystyki rowerowej

49

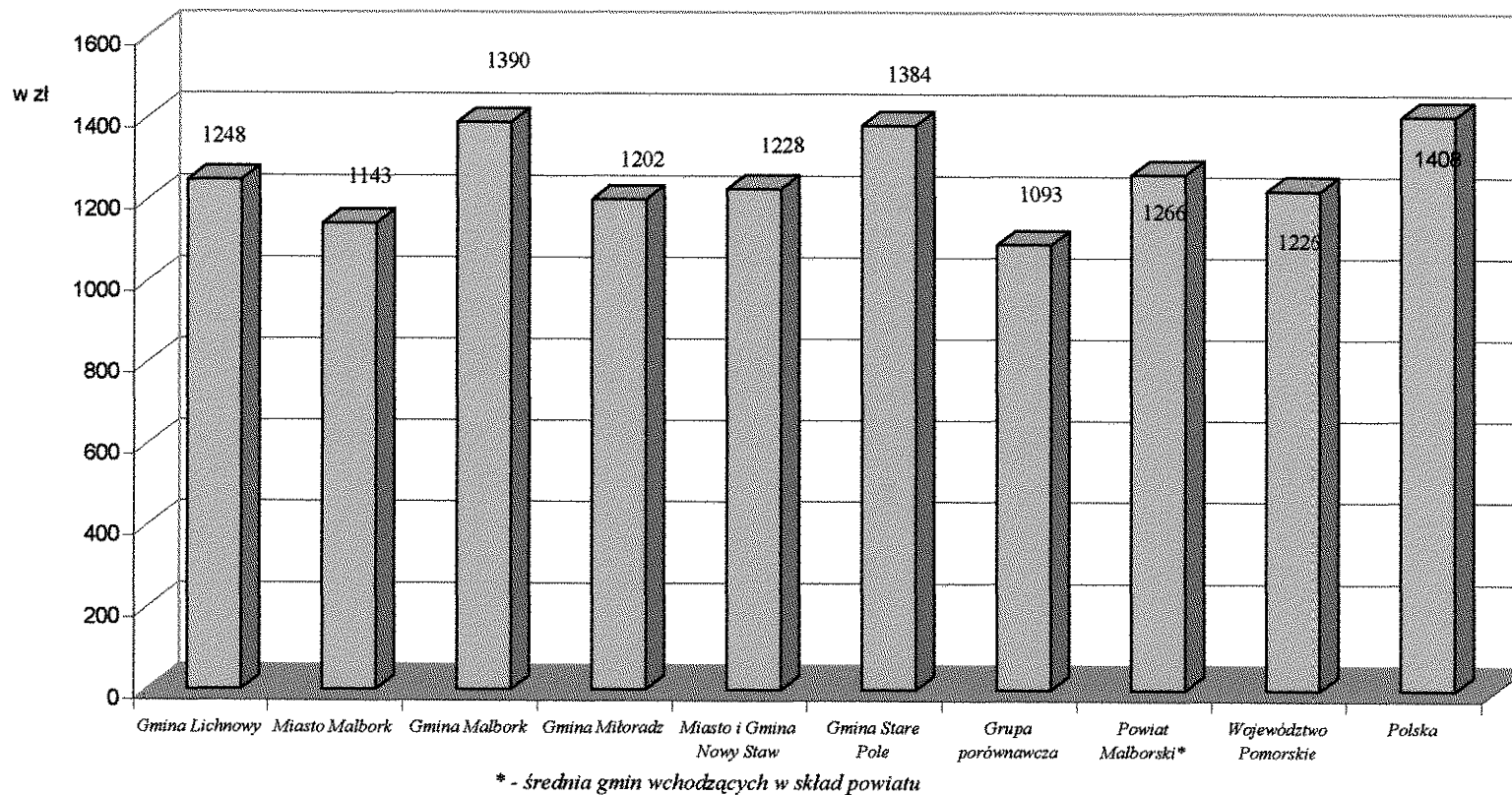
Projektowane cele strategiczne w rozwoju gminy Lichnowy są zbieżne z generalnymi celami strategicznymi województwa pomorskiego przyjętymi w "Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego", a także tożsame z kierunkami rozwoju powiatu malborskiego określonymi w „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Malborskiego 2002-2012”.

Aktualizacja strategii.

Strategia jest dokumentem ponad kadencyjnym określającym cele i programy działań na kilkanaście lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Przygotowanie projektu dokumentu i jego przyjęcie przez Radę Gminy kończy bowiem tylko pewien etap planowania. Ze względu na swój długookresowy charakter planowanie strategiczne jest procesem ciągłym wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględniania w dokumencie oraz przesuwania horyzontu planowania na kolejne lata. Strategia zrównoważonego rozwoju będzie co roku poddawana przeglądowi oraz aktualizacji, a co pięć lat wskazana jest dokładniejsza rewizja kierunków rozwoju.

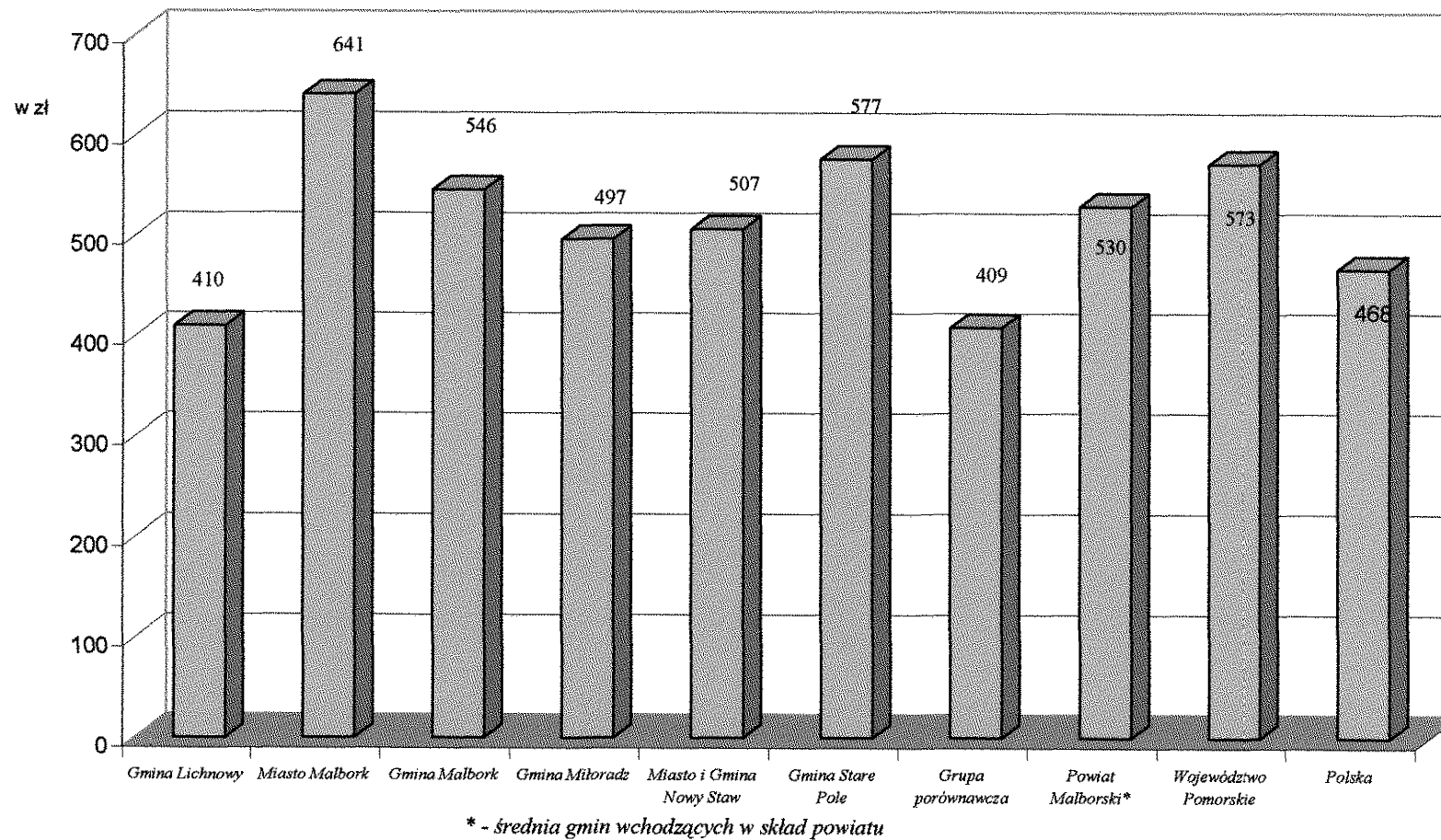
ZAŁĄCZNIKI

Dochód budżetów gmin ogółem w złotych na 1 mieszkańca

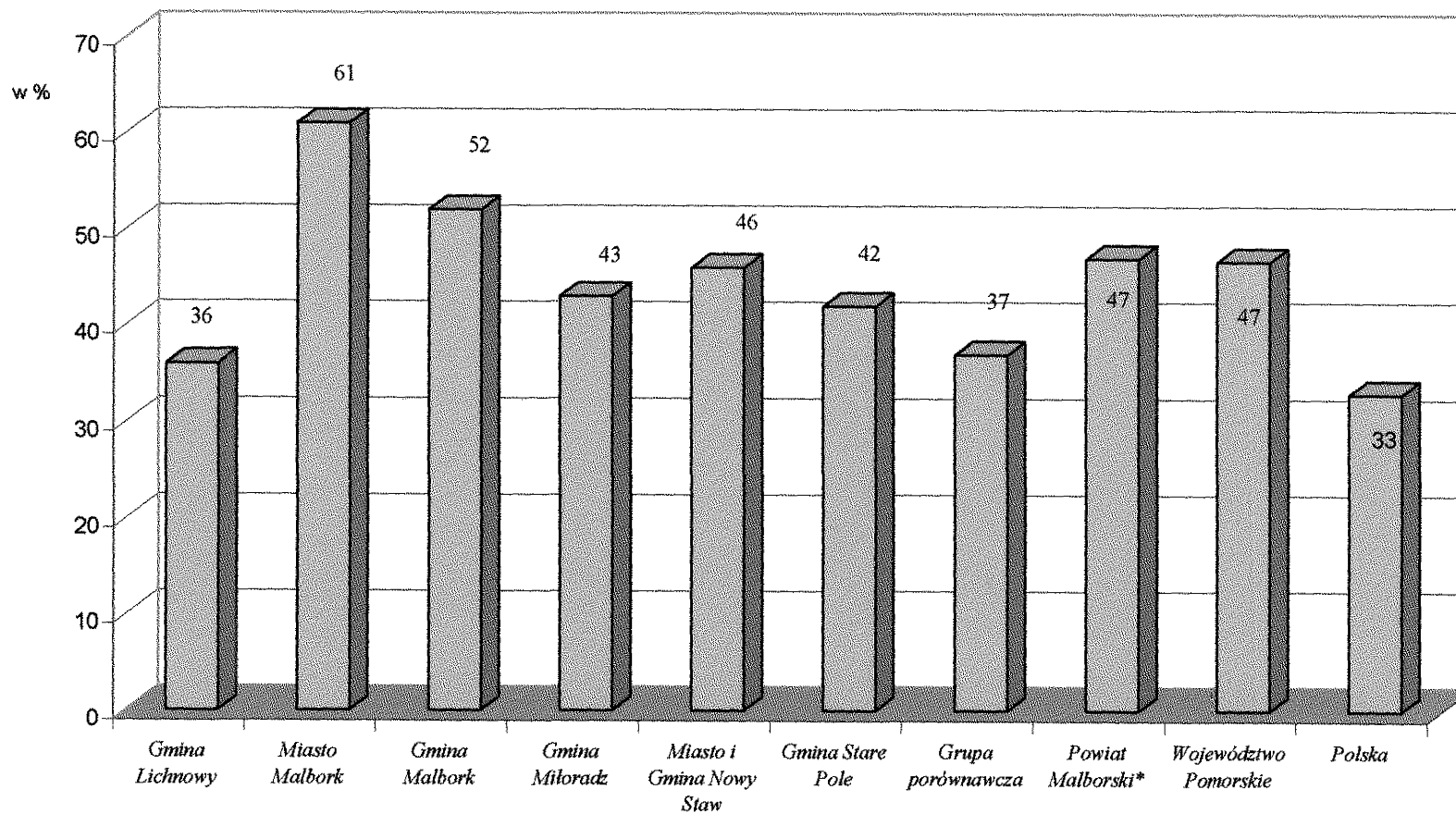

1271

Dochód własny gminy w złotych na 1 mieszkańca

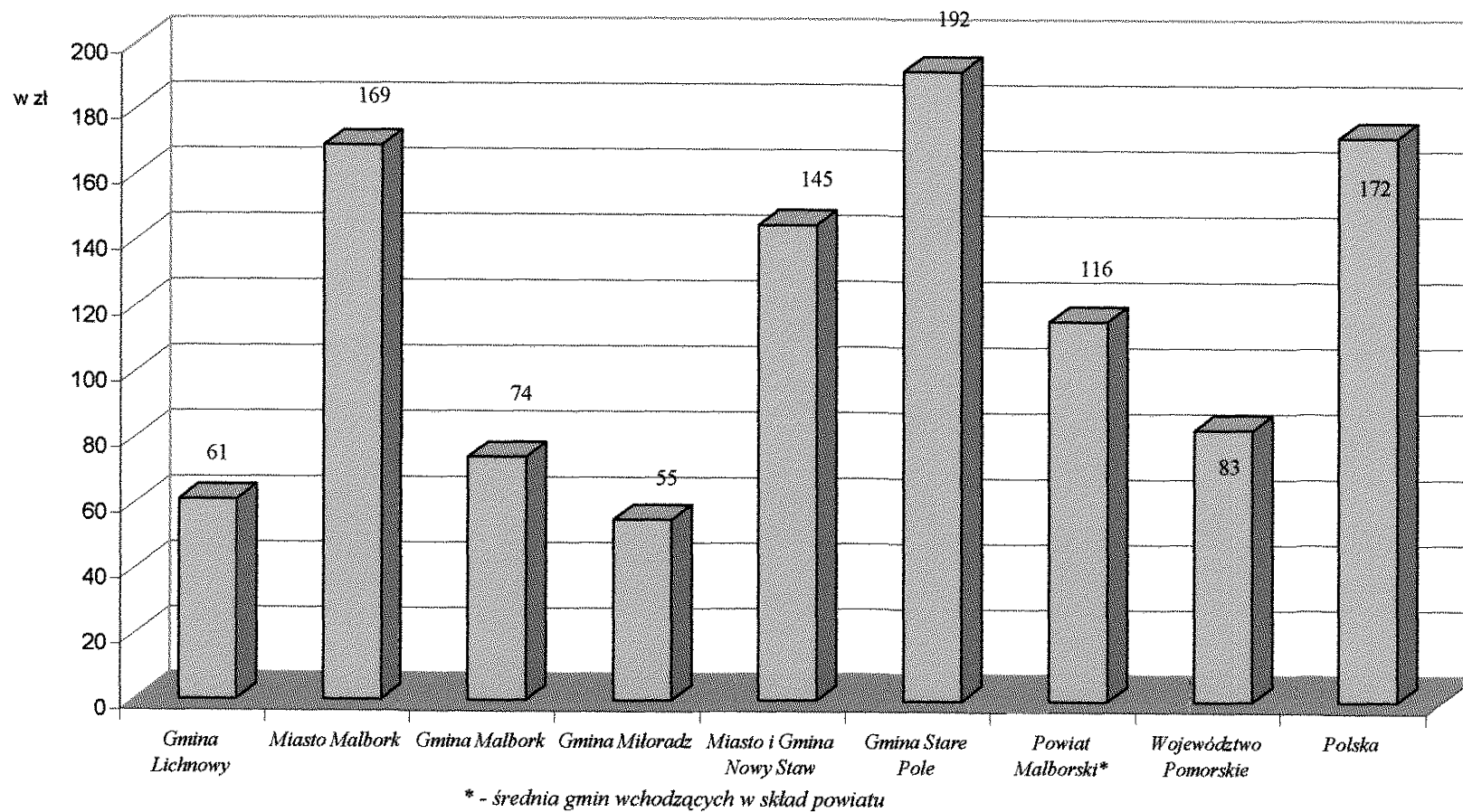

Samodzielność budżetu: procent dochodów własnych w dochodach ogółem

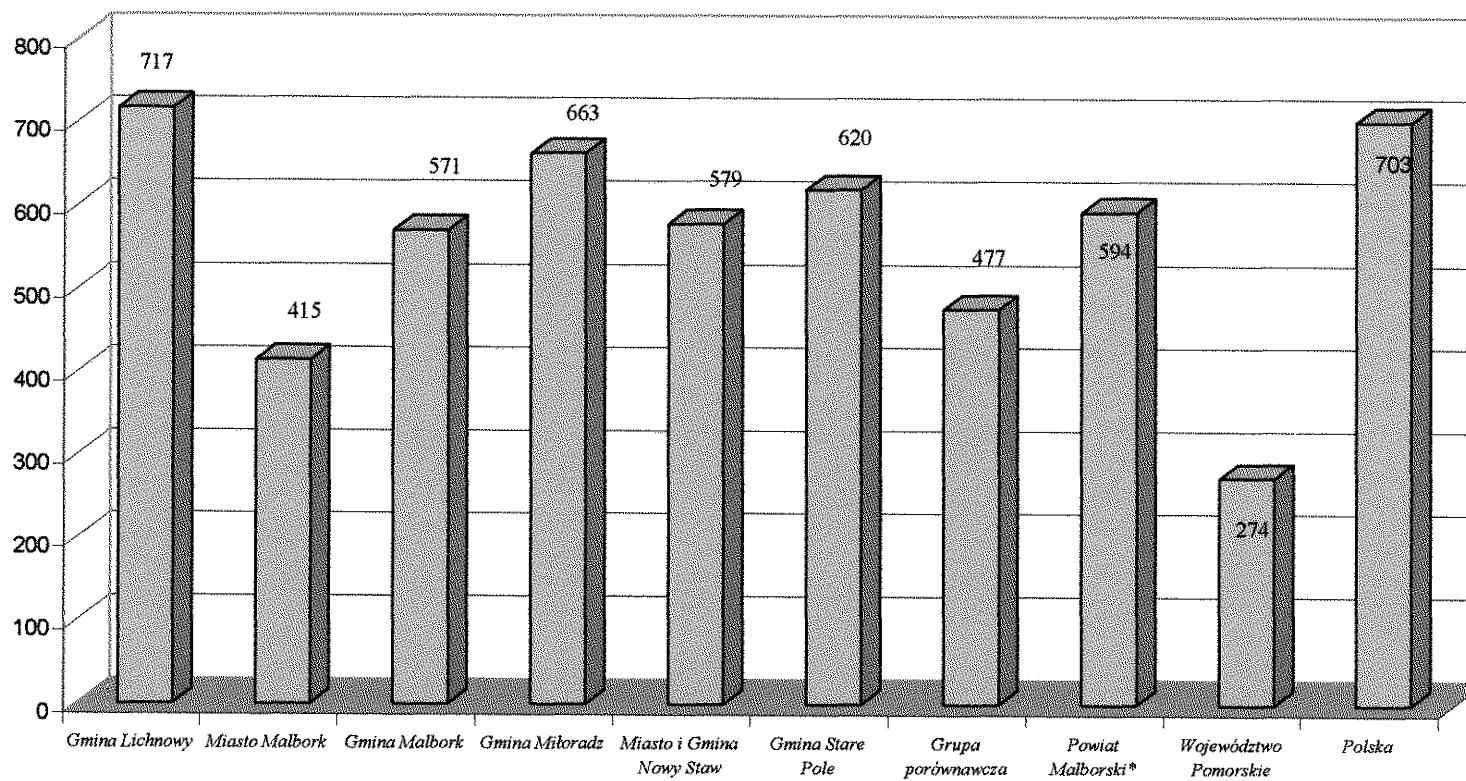

* - średnia gmin wchodzących w skład powiatu

Dochód własny - podatek od nieruchomości w złotych na 1 mieszkańca

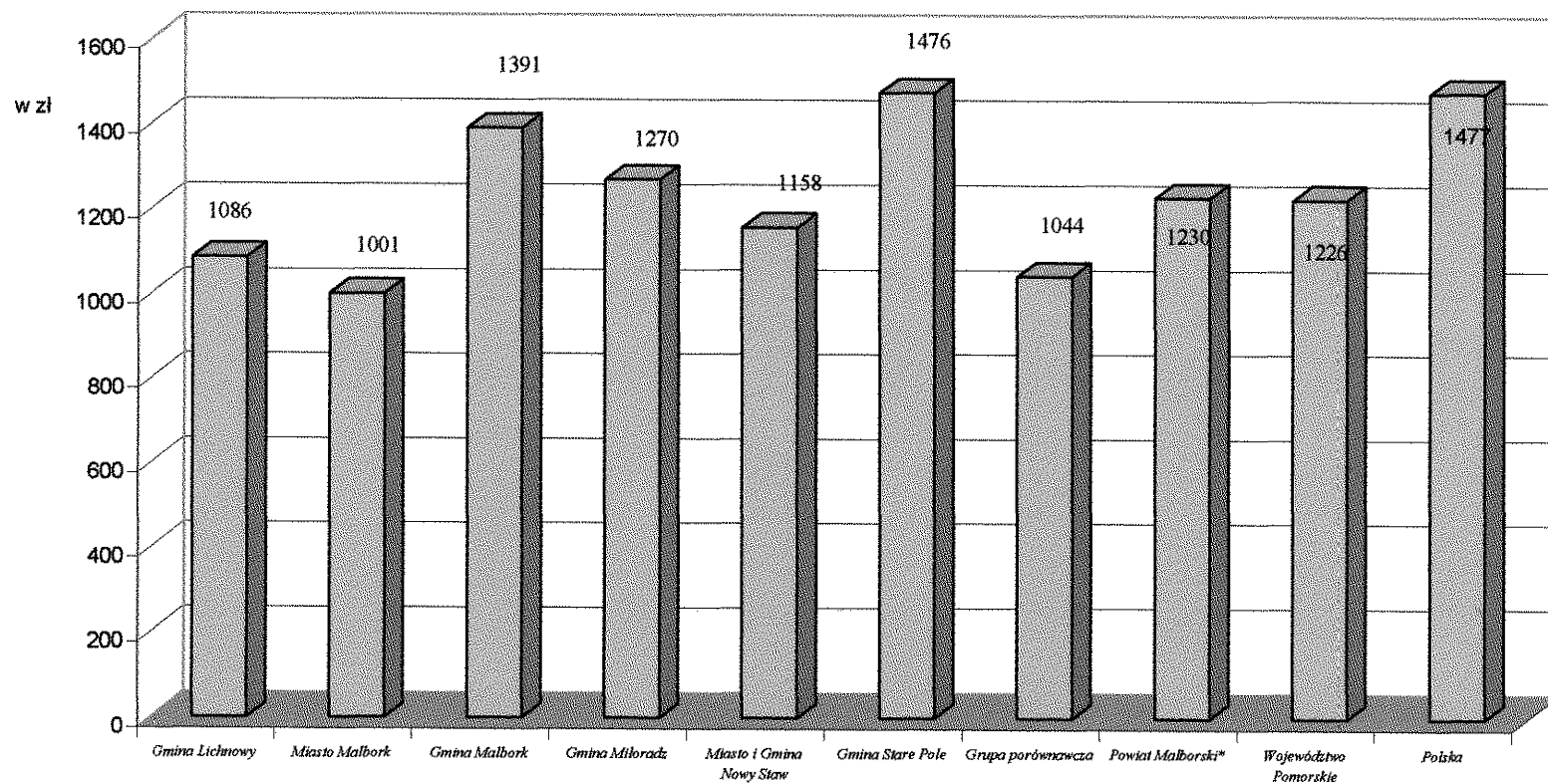

Dotacje celowe z budżetu państwa, pozostałe dotacje i subwencje ogólne razem w złotych na 1 mieszkańca

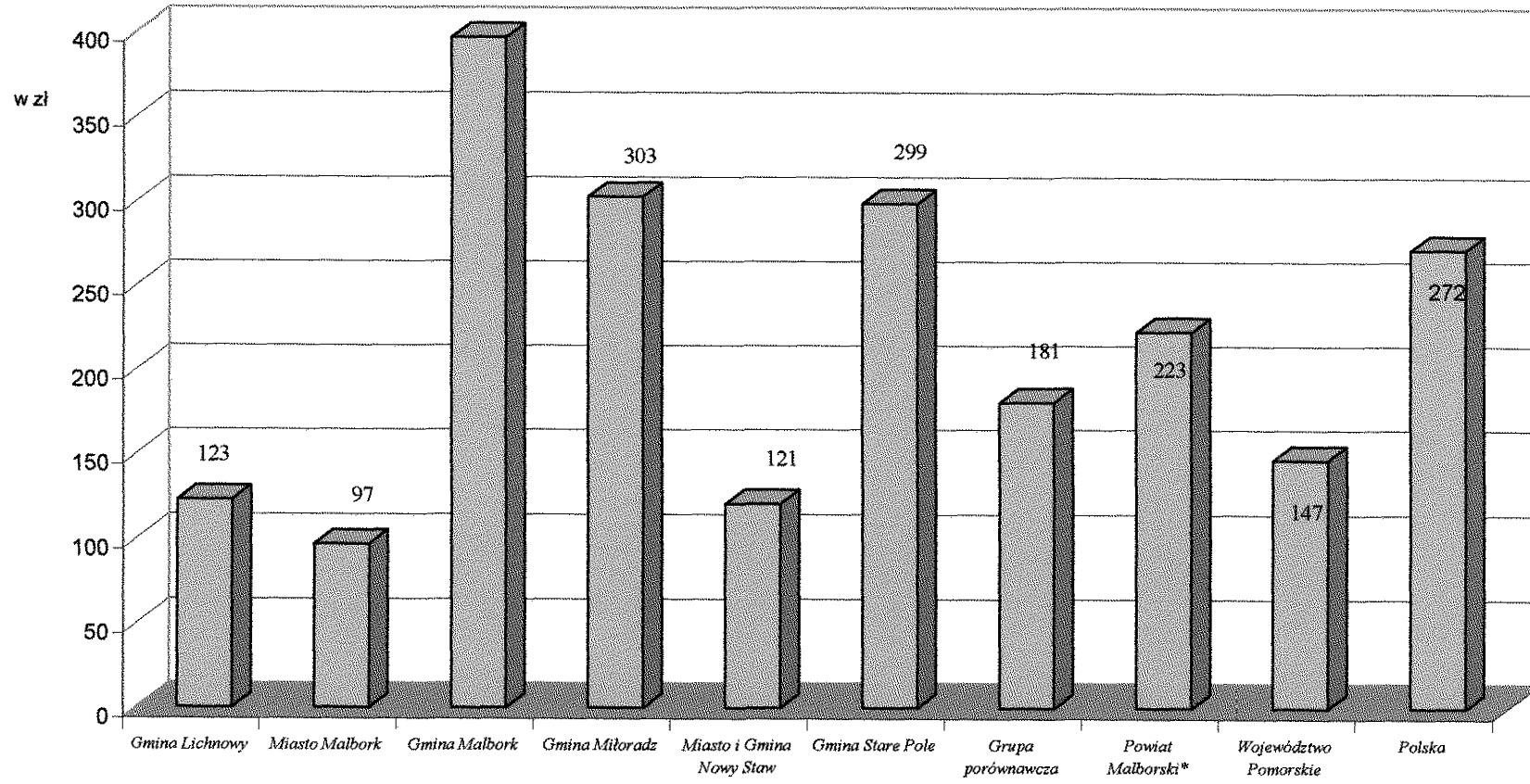
* - średnia gmin wchodzących w skład powiatu

Wydatki z budżetu gminy ogółem w złotych na 1 mieszkańca

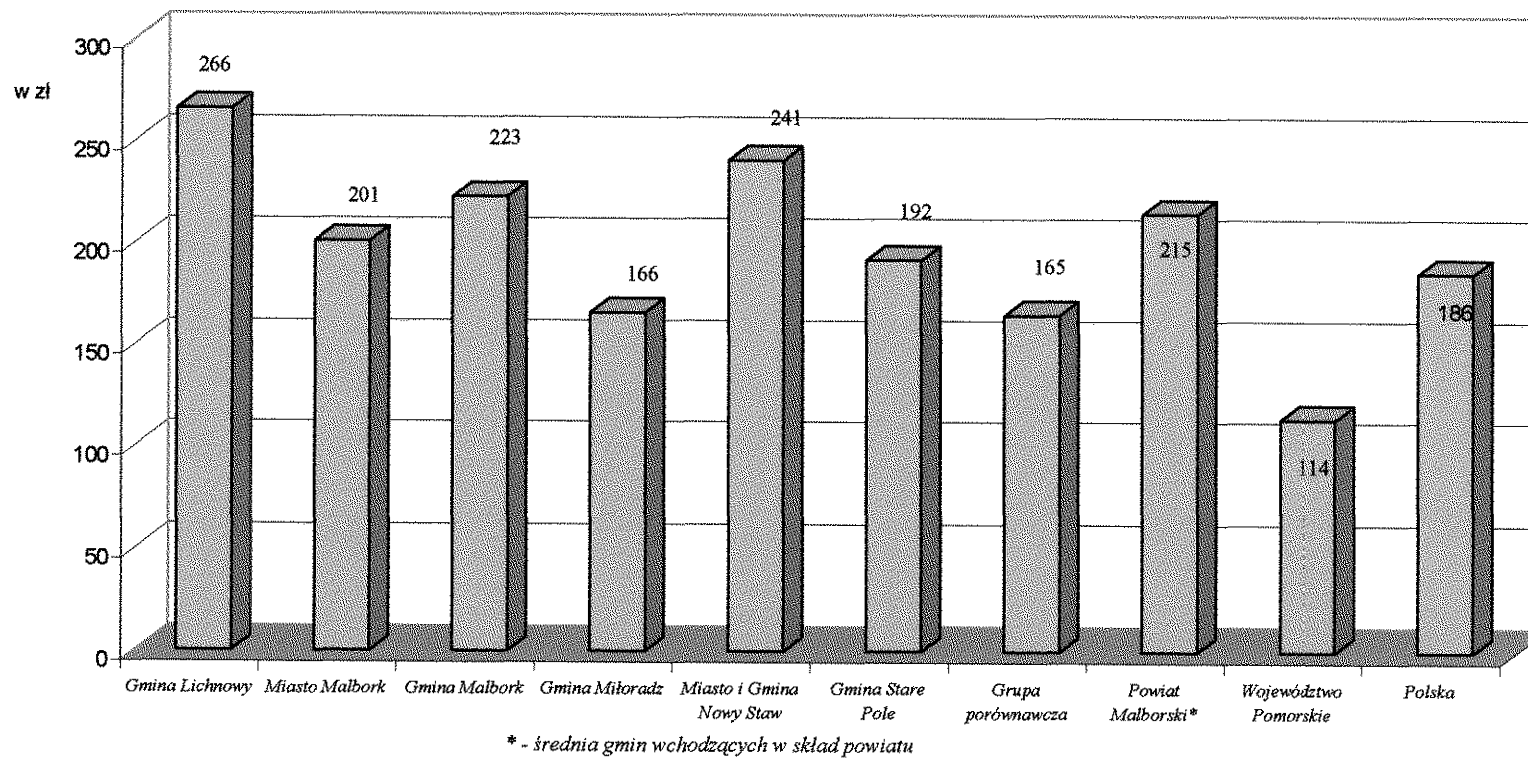
* - średnia gmin wchodzących w skład powiatu

Wydatki inwestycyjne z budżetów gmin w złotych na 1 mieszkańca
397

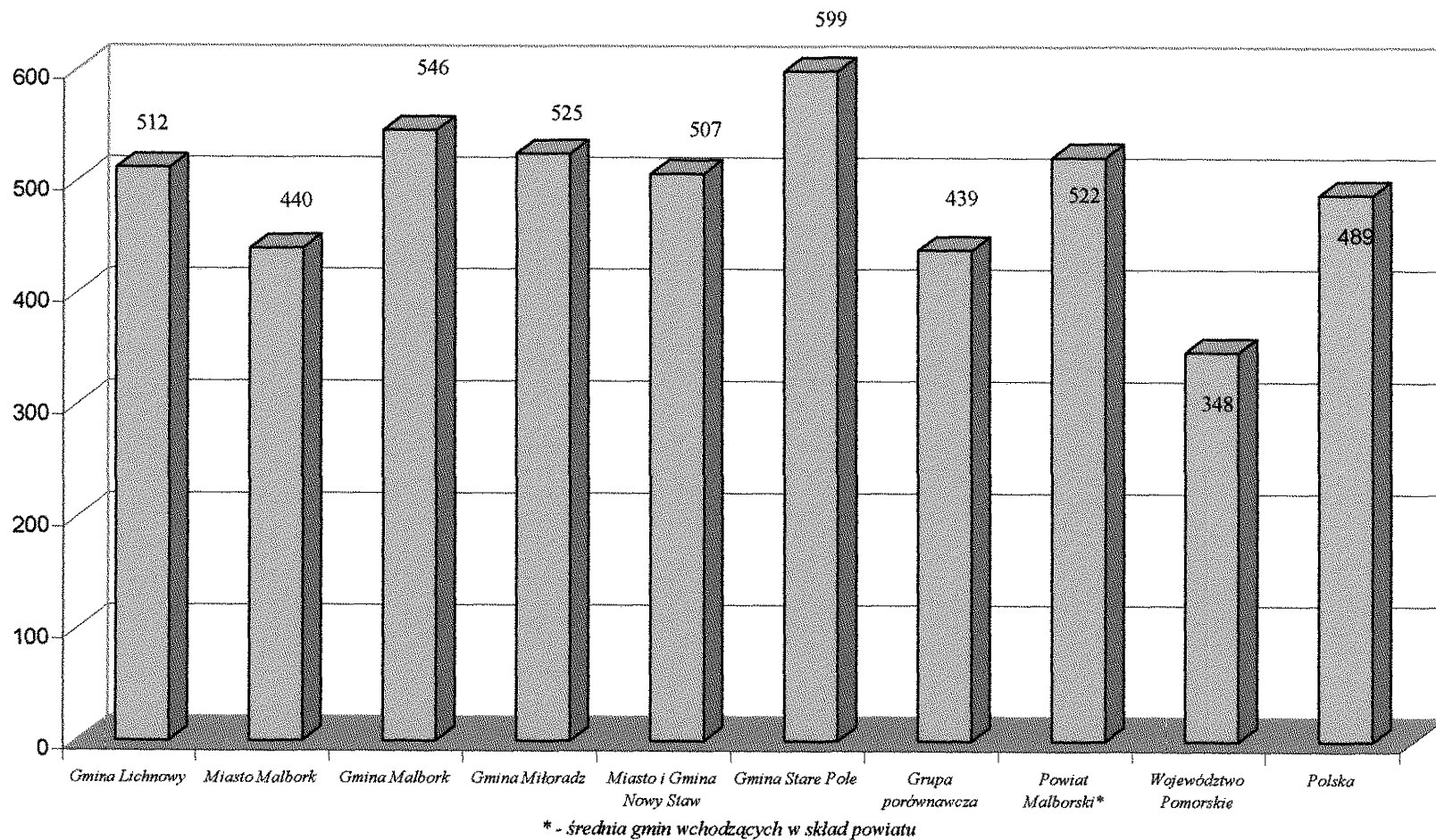

* - średnia gmin wchodzących w skład powiatu

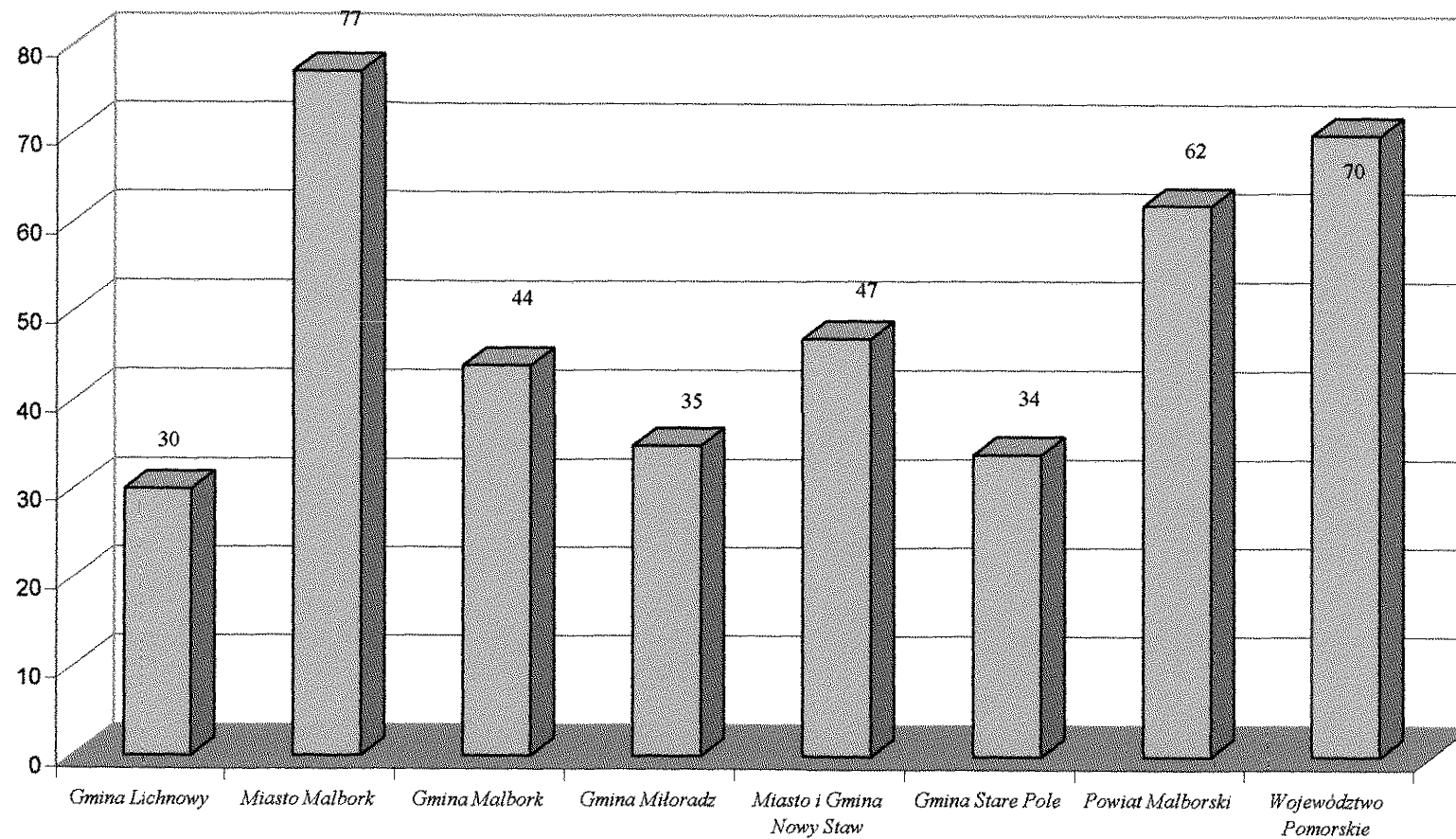
Wydatki na ochronę zdrowia i opiekę społeczną ogółem w złotych na 1 mieszkańca

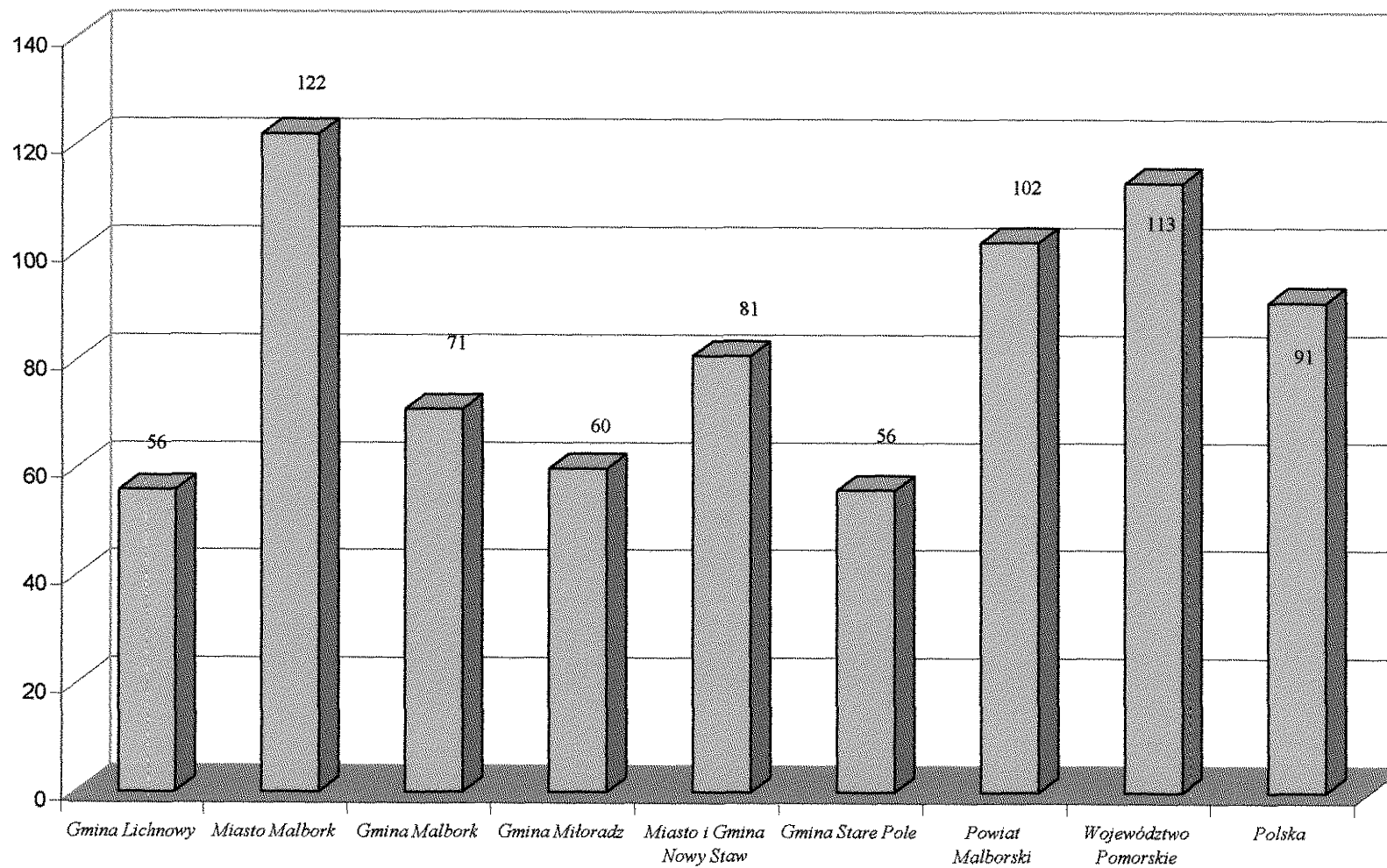
Wydatki na oświatę i wychowanie w złotych na 1 mieszkańca

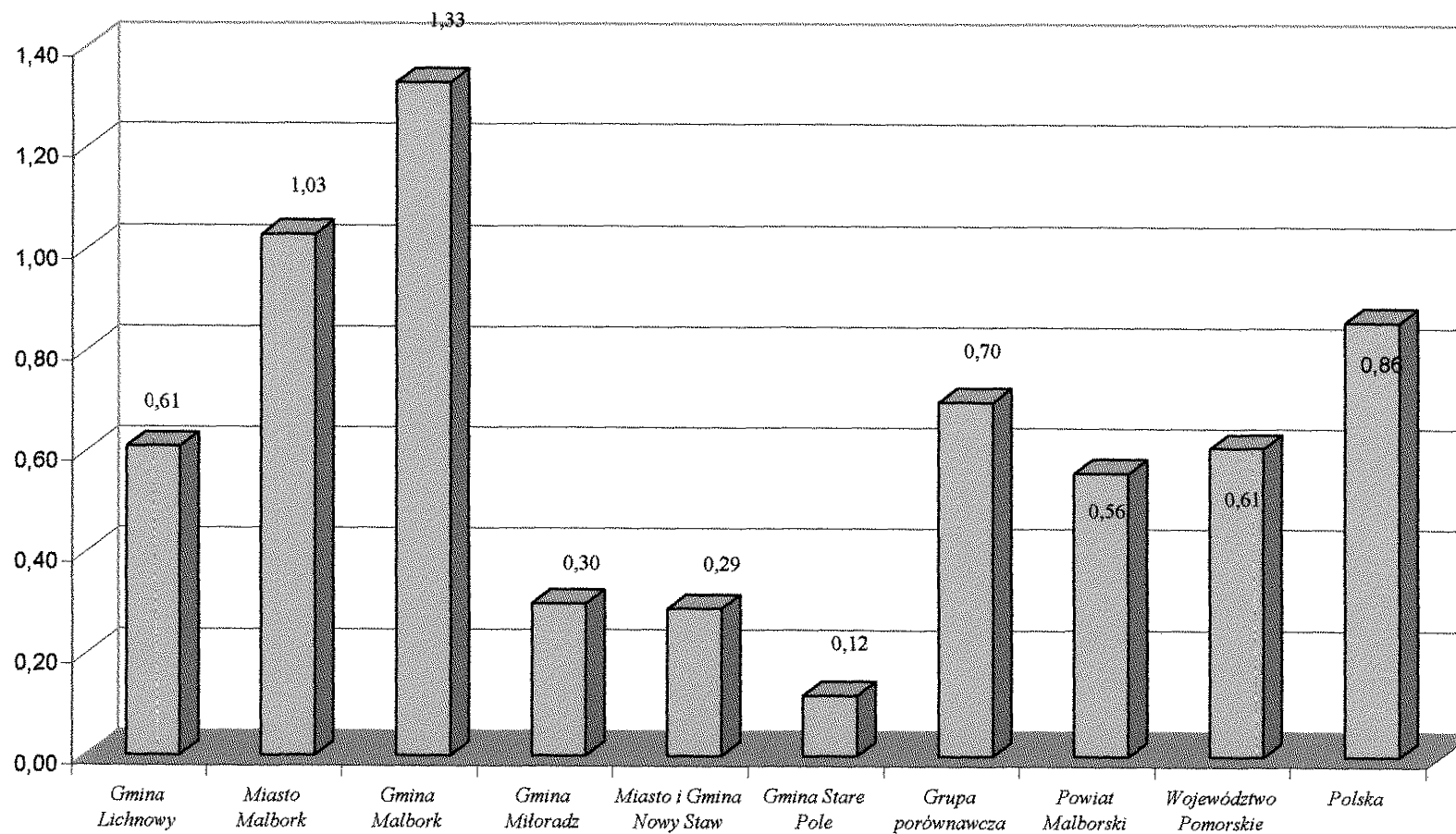
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym

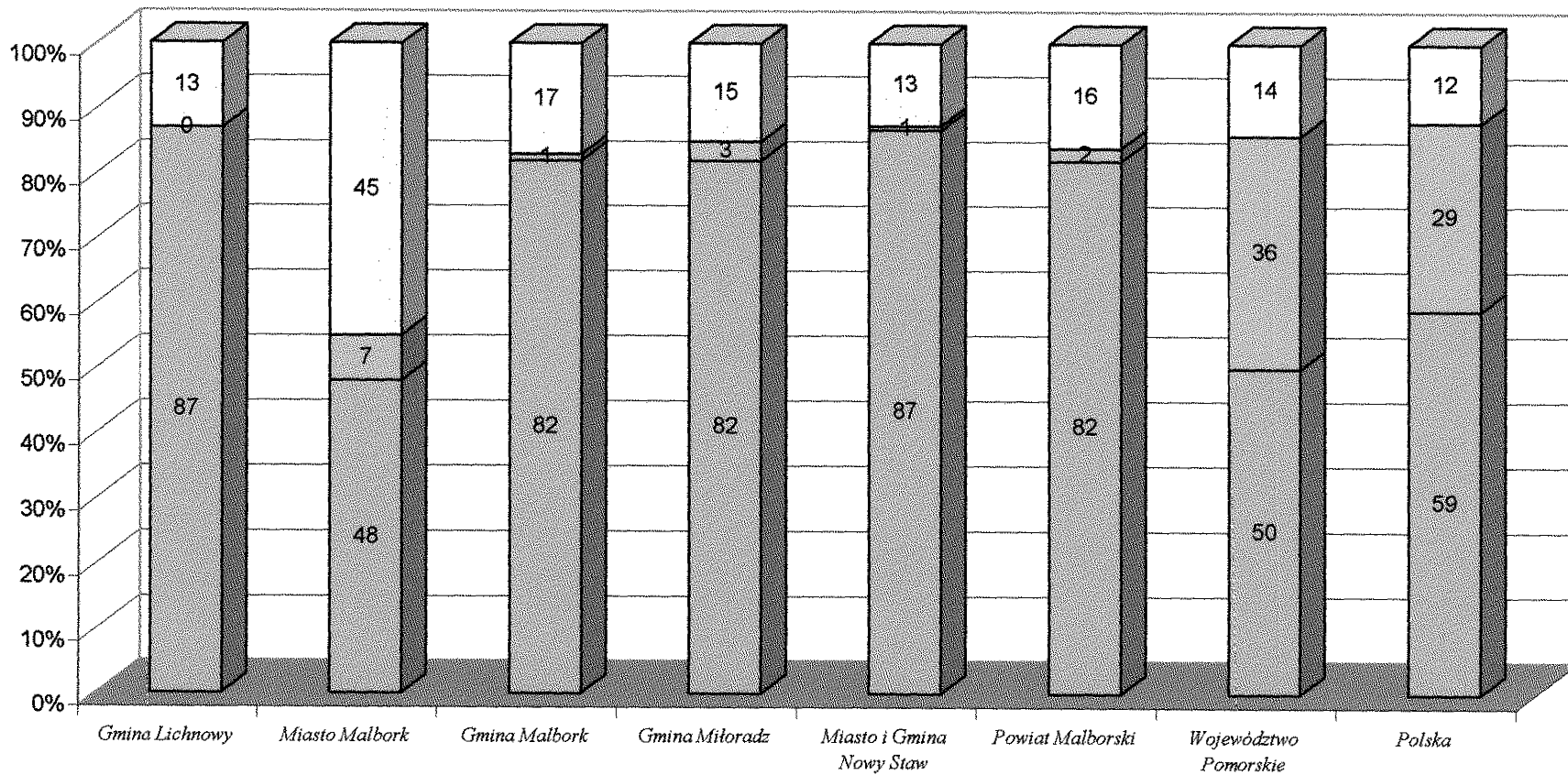

Długość dróg gminnych ogółem w kilometrach na 1 km² powierzchni

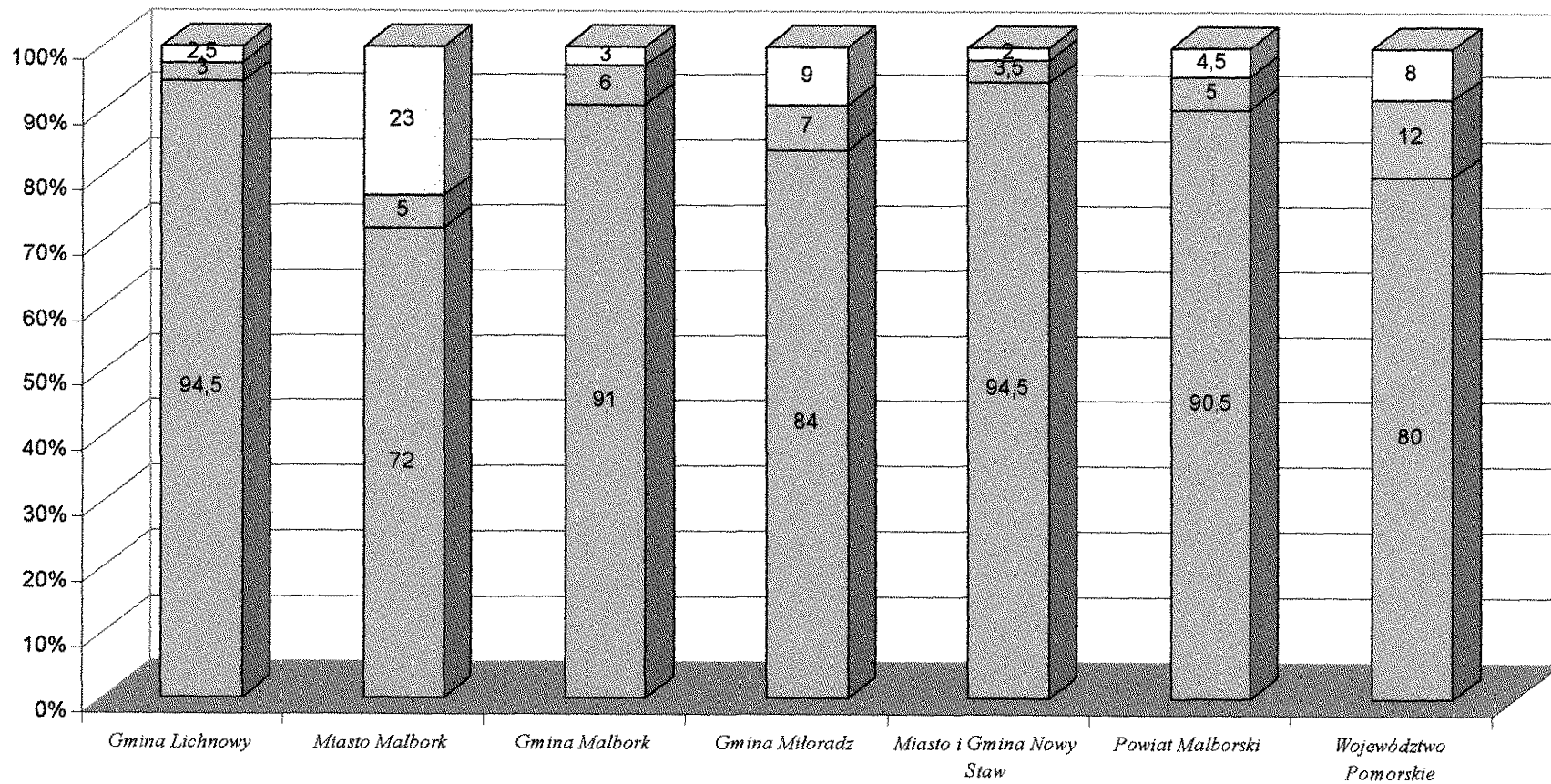
Struktura procentowa gruntów:

- pozostałe grunty i nieużytki
- ▒ lasy i grunty leśne
- użytki rolne

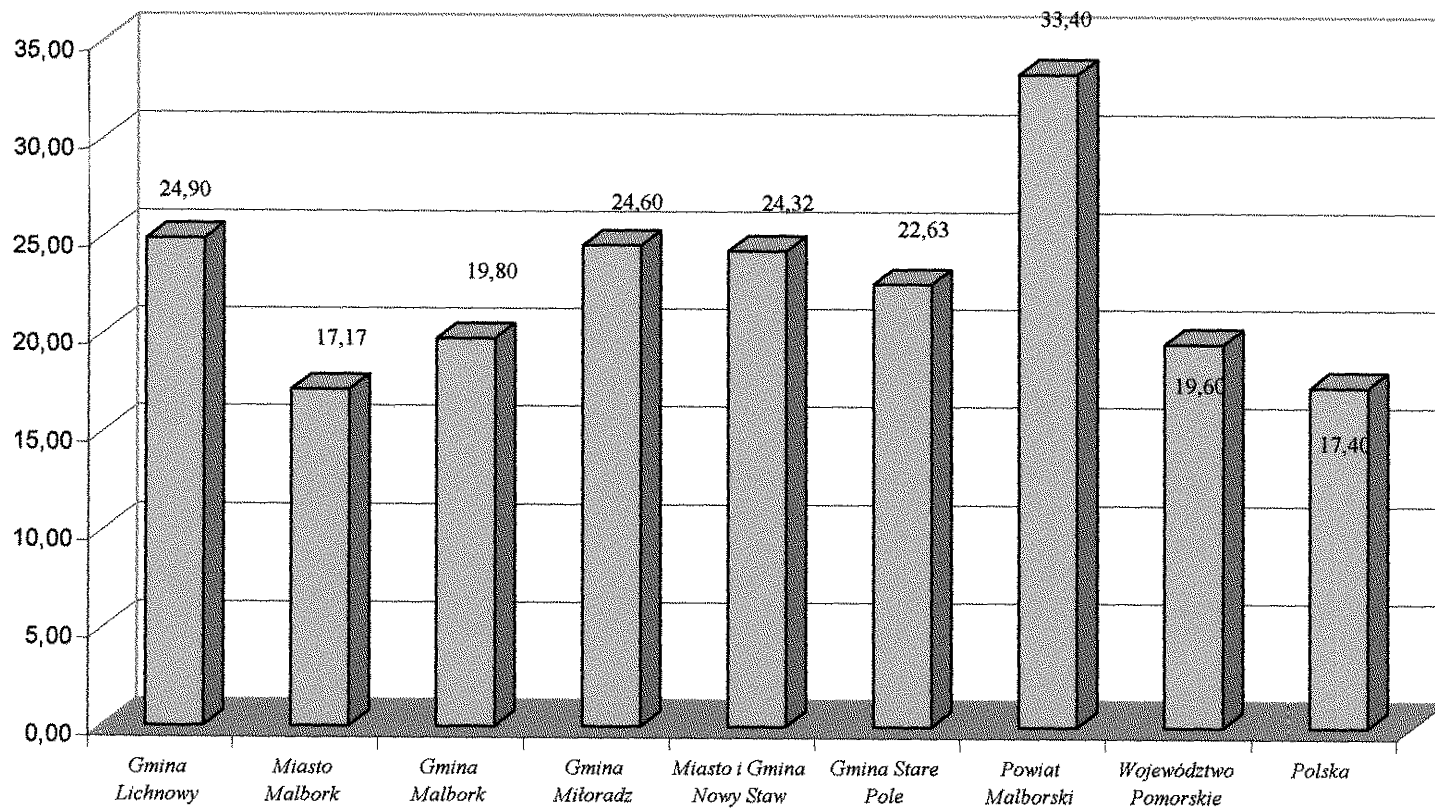

Struktura procentowa użytków rolnych:

- pastwiska
- ▒ łąki
- grunty orne i sady

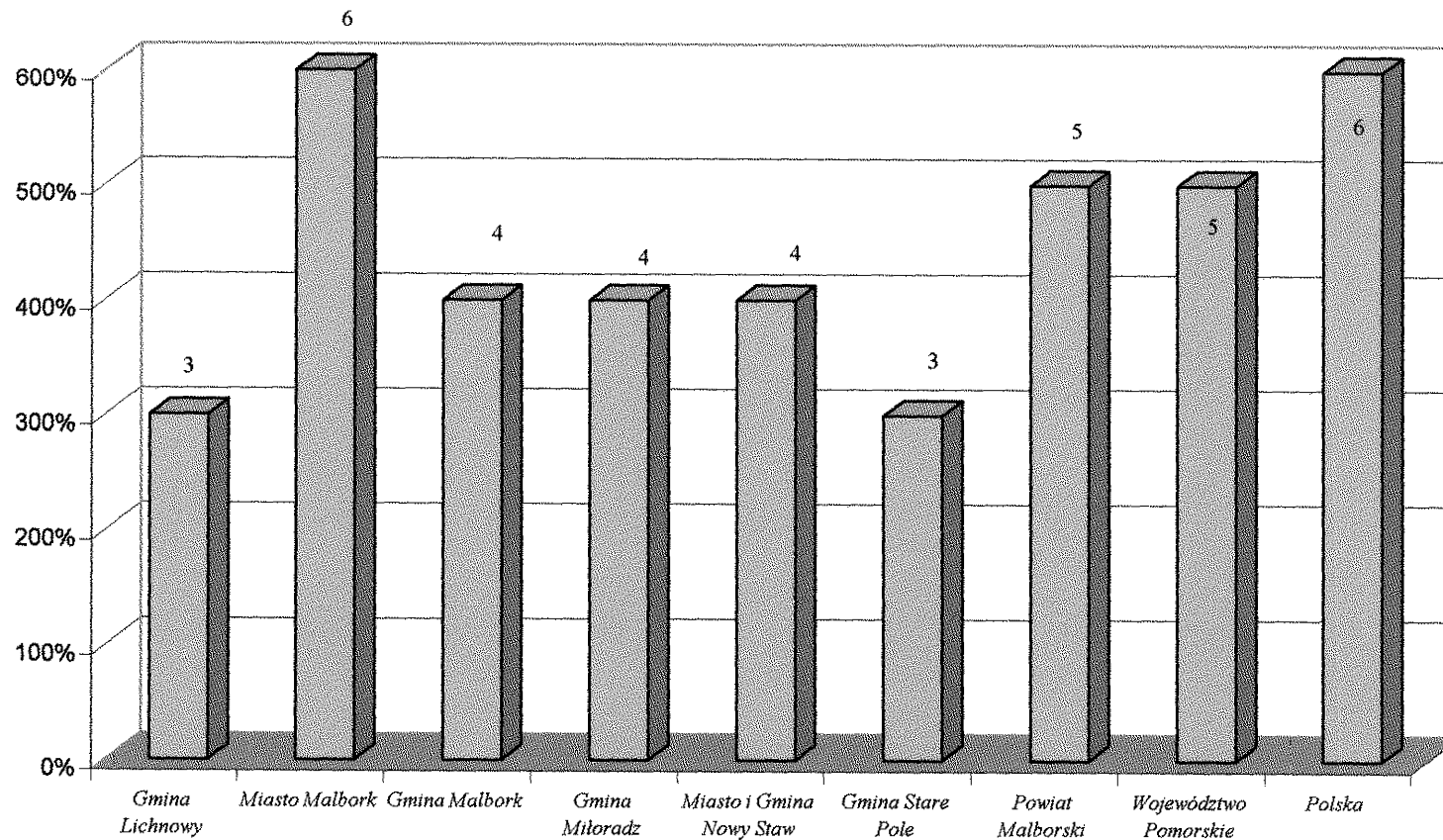

Bezrobocie w %*

* - odsetek bezrobocia dla gmin, stopa bezrobocia w stosunku do powiatu i regionu - wg. stanu na **31.12.2001r.**
(liczone metodą: procentowy udział bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo szacowany na koniec każdego - badanego okresu)

*Bezrobotni absolwenci jako procent zarejestrowanych bezrobotnych ogółem**

* - według stanu na 31.12.2001 rok

ANKIETA

I. Ocena aktualnej sytuacji gminy Lichnowy:

Proszę zaznaczyć krzyżykiem ocenę poszczególnych zagadnień:

a) jakość środowiska przyrodniczego

dobra przeciętna zła nie potrafię ocenić

b) jakość zagospodarowania

dobra przeciętna zła nie potrafię ocenić

c) atrakcyjność krajobrazu

dobra przeciętna zła nie potrafię ocenić

d) potencjał społeczny gminy

dobra przeciętna zła nie potrafię ocenić

e) poziom warunków życia

dobra przeciętna zła nie potrafię ocenić

f) aktywność społeczeństwa

dobra przeciętna zła nie potrafię ocenić

g) jakość gospodarki

dobra przeciętna zła nie potrafię ocenić

h) wspieranie przedsiębiorczości

dobra przeciętna zła nie potrafię ocenić

i) powiązania zewnętrzne gminy

dobra przeciętna zła nie potrafię ocenić

II. Ocena szczegółowa sytuacji gminy:

Proszę zaznaczyć krzyżykiem ważność problemu w skali gminy Lichnowy. Można wymienić problemy, które nie zostały ujęte, a są ważne w skali gminy.

a) jakość środowiska przyrodniczego

- zagrożenia powodzią

bardzo ważny niezbyt ważny to nie jest problem

- zły stan techniczny systemów melioracyjnych

bardzo ważny niezbyt ważny to nie jest problem

- brak kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków

-
-

c) jakość zagospodarowania:

- mało zróżnicowana struktura (nie poza rolnictwem)
 - bardzo ważny niezbyt ważny to nie jest problem
- brak kapitału, niewystarczające zasoby finansowe mieszkańców
 - bardzo ważny niezbyt ważny to nie jest problem
- niski budżet gminy
 - bardzo ważny niezbyt ważny to nie jest problem
- mała atrakcyjność inwestycyjna gminy
 - bardzo ważny niezbyt ważny to nie jest problem
- brak gazu ziemnego i kanalizacji sanitarnej
 - bardzo ważny niezbyt ważny to nie jest problem
- trwale i wysokie bezrobocie
 - bardzo ważny niezbyt ważny to nie jest problem
- zły stan dróg
 - bardzo ważny niezbyt ważny to nie jest problem
- brak infrastruktury turystycznej
 - bardzo ważny niezbyt ważny to nie jest problem
- zła sytuacja w rolnictwie
 - bardzo ważny niezbyt ważny to nie jest problem
-
-

d) poziom warunków życia:

- niski poziom życia
 - bardzo ważny niezbyt ważny to nie jest problem
- brak dostępu do pracy, nauki i usług w ośrodkach miejskich
 - bardzo ważny niezbyt ważny to nie jest problem
- niewystarczający stan szkolnictwa
 - bardzo ważny niezbyt ważny to nie jest problem
- zły zaopatrzenie w wodę
 - bardzo ważny niezbyt ważny to nie jest problem
- zła gospodarka odpadami
 - bardzo ważny niezbyt ważny to nie jest problem

Cechy negatywne:

1.
2.
3.
4.
5.

Cechy pozytywne:

1.
2.
3.
4.
5.